

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**MODRA ZASTAVA NA PRIMERU GRAJSKEGA KOPALIŠČA NA
BLEDU: ANALIZA EKOLOŠKEGA OBNAŠANJA**

Ljubljana, april 2004

TINA ULČAR

IZJAVA

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom _____ in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1. TURIZEM IN OKOLJE	2
1.1. EKOLOŠKI VPLIVI TURIZMA.....	2
1.2. EKOLOŠKA KAKOVOST.....	3
1.3. EKOLOŠKA ODGOVORNOST	3
1.3.1. EKOLOŠKO OZNAČEVANJE V TURIZMU.....	4
1.3.2. POMEN EKOLOŠKEGA OZNAČEVANJA V TURIZMU.....	5
2. EKOLOŠKI ZNAK MODRA ZASTAVA	5
2.1. ZGODOVINA	6
2.2. POMEN.....	7
2.3. POSTOPEK ZA PRIDOBITEV.....	8
2.4. KRITERIJI	8
2.5. MODRA ZASTAVA V SLOVENIJI.....	9
2.6. DRUGE VRSTE MODRIH ZASTAV.....	9
3. TURISTIČNA DESTINACIJA BLED	10
3.1. ZGODOVINA	10
3.2. DANAŠNJA PODOBA BLEDA	11
3.3. TURISTIČNA INFRASTRUKTURA	12
3.3.1. GRAJSKO KOPALIŠČE	12
3.3.2. GRAJSKO KOPALIŠČE – SWOT ANALIZA.....	13
3.4. PODROBNEJŠA PREDSTAVITEV KRITERIJEV ZA PRIDOBITEV MODRE ZASTAVE IN APLIKACIJA NA GRAJSKO KOPALIŠČE	14
3.4.1. KAKOVOST KOPALNE VODE	14
3.4.2. OKOLJSKA VZGOJA IN OBVEŠČANJE	17
3.4.3. UPRAVLJANJE Z OKOLJEM.....	19
3.4.4. VARNOST IN STORITVE.....	22
4. RAZISKAVA MED OBISKOVALCI	26
4.1. METODOLOGIJA RAZISKAVE	26
4.2. REZULTATI	27
4.2.1. DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI.....	27
4.2.2. EKOLOŠKA ODGOVORNOST OBISKOVALCEV GRAJSKEGA KOPALIŠČA.....	30
4.2.2.1. EKOLOŠKO ZAVEDANJE	31
4.2.2.2. EKOLOŠKO RAVNANJE	32
4.2.3. DEJAVNIKI IZBIRE DESTINACIJE	33
4.2.3.1. SPLOŠNI DEJAVNIKI.....	33
4.2.3.2. DEJAVNIKI NA PRIMERU GRAJSKEGA KOPALIŠČA.....	34

4.2.4. OCENA IZBRANIH KRITERIJEV MODRE ZASTAVE S STRANI OBISKOVALCEV	35
4.2.5. PRIMERJAVA POVPREČNIH OCEN NEKATERIH STORITEV S POVPREČNIMI OCENAMI IZ LETA 2000	37
4.2.6. PREPOZNAVANOST MODRE ZASTAVE MED OBISKOVALCI	38
4.3. OSNOVNE UGOTOVITVE	40
4.3.1. PREDLOGI	40
4.3.1.1. IZDELAVA PROSPEKTA GRAJSKEGA KOPALIŠČA	40
4.3.1.2. IZDELAVA DOMAČE STRANI PODJETJA NA INTERNETU	41
4.3.1.3. NOVE OBLIKE OKOLJSKO VZGOJNIH AKTIVNOSTI NA LOKALNI RAVNI.....	41
SKLEP	43
LITERATURA	45
VIRI	46
PRILOGE	

UVOD

»Ekološko oziroma naravno okolje je celota naravnih danosti človekovega življenjskega prostora (Tschurtschenthaler, et al., 1980/1981, str. 101-103), ki ima za človekovo gospodarsko dejavnost naslednje funkcije:

- 1) naravno okolje nudi naravne dobrine (zrak, vodo, prostor...),
- 2) naravno okolje nudi produkcijske faktorje (rudnine, minerale...),
- 3) naravno okolje predstavlja prostor za odlaganje odpadkov« (Mihalič, 1995, str. 47).

Naravno okolje in kakovost le-tega je osrednja tema mojega diplomskega dela. Kakovost okolja sodi med dejavnike turistične ponudbe, vendar pa med turizmom in okoljem obstaja paradoksalna povratna zveza: turizem potrebuje kakovostno okolje in ga obenem uničuje (Mihalič, 1995, str. 2).

V diplomskem delu obravnavam kombiniran ekološki znak Modra zastava na primeru Grajskega kopališča na Bledu, ki ga je lani pridobilo drugo leto zapored. Jedro naloge je raziskava, s pomočjo katere sem želela preveriti:

- 1) ekološko odgovornost obiskovalcev in upravljavca Grajskega kopališča na Bledu;
- 2) kaj najbolj vpliva na izbiro kraja počitnic, zakaj so obiskovalci izbrali Grajsko kopališče;
- 3) kako obiskovalci ocenjujejo izbrane kriterije (urejenost, čistoča, čistoča sanitarij, kakovost vode v jezeru in varnost), na podlagi katerih je Grajsko kopališče dobilo Modro zastavo, in odnos zaposlenih;
- 4) kakšne so spremembe ocen nekaterih storitev (urejenost, čistoča, čistoča sanitarij in odnos zaposlenih) glede na leto 2000;
- 5) kakšna je prepoznavnost Modre zastave med obiskovalci Grajskega kopališča.

V prvem delu sem poskušala predstaviti povezanost med turizmom in okoljem, predvsem naravnim. Sledi predstavitev programa Modre zastave in kriterijev za pridobitev le-te. Tretji del je namenjen predstavitvi Bleda kot turistične destinacije in Grajskega kopališča kot sestavnega dela njene turistične ponudbe ter podrobnejši predstavitvi kriterijev za pridobitev Modre zastave. Sledijo rezultati raziskave. Odločila sem se za opisno raziskovanje, in sicer opazovanje in anketiranje. Rezultate opazovanja sem vključila v podrobnejšo predstavitev kriterijev Modre zastave pod točko 3.4., in sicer v aplikacijo letih na Grajsko kopališče, rezultati anketiranja pa so predstavljeni pod točko 4. Vprašalnik v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku, ki so ga obiskovalci izpolnjevali v času med 26. julijem in 26. avgustom 2003, sestoji iz 25 vprašanj. S temi vprašanji sem želela preveriti hipoteze, ki sem jih postavila po podrobnejši seznanitvi s tematiko. Za obdelavo podatkov sem izbrala statistični program SPSS. Rezultate sem primerjala med posameznimi demografskimi skupinami znotraj vzorca in nekatere tudi s primerljivimi rezultati ankete, ki je bila v Grajskem kopališču opravljena leta 2000. Na koncu sem podala tri predloge, ki so prav tako rezultat mojega dela, in zaključila s sklepnimi mislimi.

1. TURIZEM IN OKOLJE

Turizem je največja svetovna gospodarska dejavnost. Predstavlja najznačilnejše področje družbenega razvoja v 21. stoletju. Je civilizacijski dosežek sodobnega časa in eden temeljnih faktorjev ekonomskega razvoja. Temelji na izhodiščnih potrebah in vrednotah sodobnega človeka. Turistično povpraševanje na globalni in dolgoročni ravni je zato eno najbolj stabilnih, na lokalni ravni pa tudi eno najbolj nepredvidljivih poslovnih področij. Turistična ponudba na drugi strani povezuje številne gospodarske in druge dejavnosti. Veliko držav, ne glede na ekonomsko razvitost, politično usmerjenost in kulturno različnost, zato poudarja razvoj turizma kot svojo strateško razvojno usmeritev (Kovač et al., 2002, str. 5). Veliko je definicij turizma, vendar nobena od njih ni popolna. »Turizem je heterogen družben pojav, zato je težko zajeti njegovo celotno vsebino. Poleg tega se tudi turizem stalno razvija, proučevanje turizma stalno vključuje nove discipline« (Mihalič, 1995, str. 7).

Izraz okolje se v širšem pomenu nanaša na naravno, socialno in kulturno okolje. Tako je turistična storitev, ki je z vidika turista sestavljena iz več delnih proizvodov in storitev različnih ponudnikov, vezana na:

- 1) naravne (podnebje, vode, rastline, živali, ljudje),
- 2) socialne (značilnosti prebivalcev),
- 3) in kulturne privlačnosti okolja (ustanove, dobrine, vrednosti, zbirke, spomeniki, šege, običaji, prireditve),

ki predstavljajo osnovo za razvoj turizma (Mihalič, 1995, str. 14). V ožjem pomenu izraz okolje zajema le naravno okolje.

Turizem torej temelji na okolju, in sicer potrebuje čisto, neonesnaženo in nepokvarjeno, tj. kakovostno okolje. Vendar pa turizem obenem tudi močno vpliva na okolje, tako pozitivno kot tudi negativno; ne gre torej pozabiti njegovih povratnih vplivov, predvsem negativnih, ki dolgoročno lahko zrušijo temelj. Med turizmom in okoljem tako obstaja paradoksalna povratna povezava: turizem po eni strani potrebuje kakovostno okolje in ga po drugi uničuje (Mihalič, 1995, str. 2).

Odnos med turizmom in okoljem je dvojen (Mihalič, 1995, str. 52):

- 1) okolje je privlačno za turizem;
- 2) turistična raba vpliva na okolje (pozitivno in negativno).

1.1. EKOLOŠKI VPLIVI TURIZMA

»Pod pojmom ekološki vplivi razumemo obremenjevanje z odpadki, onesnaževanje zemlje, vode in zraka, onesnaževanje s hrupom, porabo energije in porabo naravnih virov, torej fizično onesnaževanje in uporabo naravnega okolja. Za potrebe turizma bi morali dodati še pojem vizualno onesnaževanje oziroma ekološke vplive na izgled pokrajine kot npr. pozidanost« (Mihalič, 1993, str. 234-235).

Poleg perečih negativnih vplivov je potrebno omeniti tudi pozitivne vplive turizma, ki pa pogosto izhajajo iz želje po omiljenju negativnih. Dejstvo je, da turizem potrebuje kakovostno okolje, tudi naravno. Zato se z razvojem turizma povečuje varstvo naravnega okolja, ki pa ni le razlog, temveč tudi sredstvo, saj dohodki od turizma omogočajo varstvo naravnega okolja in s tem doseganje boljše kakovosti le-tega. Obenem pripomore k oblikovanju in krepitvi ekološke zavesti (Mihalič, 1995, str. 54).

1.2. EKOLOŠKA KAKOVOST

Ekološka kakovost ali kakovost okolja se nanaša na kakovost naravnih značilnosti turistične destinacije, to je okolje v ožjem pomenu besede, t.i. fizično okolje, ki je sestavljeno iz naravnih in človeških komponent. Naravne značilnosti turistične destinacije, kot npr. lepo pokrajino, naravne hidrološke strukture, čisto vodo, svež zrak in biotsko raznolikost, pa lahko človek s svojimi dejavnostmi poslabša, saj le-te zaradi onesnaženja izgubijo svojo privlačnost (Mihalič, 2000, str. 66).

Splošni indikatorji kakovosti so: kakovost zraka, domače preskrbe z vodo, površinskih voda in podtalne vode, hrupnost, čistoča javnih prostorov, pokrajina, videz in vzdrževanje zgradb, načrt mesta, označbe, učinkovita raba zemlje in oblike prevoza, prenatrpanost, parki in zaščitena območja, bolezni v okolju (Inskeep, 1991, str. 61).

Raziskave na nemškem turističnem trgu, ki je eden najbolj razvitih v Evropi in sodi med prioritete tuje trge slovenskega turizma (Kovač et al., 2002, str. 20), so pokazale, da se pomen ekološke kakovosti pri izbiri destinacije povečuje, kar pomeni, da je turistično povpraševanje vedno bolj ekološko občutljivo. To v zadnjem času velja tudi za Slovenijo (Mihalič, 1994, str. 9).

1.3. EKOLOŠKA ODGOVORNOST

Ekološka odgovornost se nanaša na odnos posameznikov, organizacij in destinacij do ekoloških problemov in njihovo vedenje. Obsega (Mihalič, 1997, str. 5):

- 1) ekološko zavedanje;
- 2) ekološko vedenje oz. ravnanje, ki je pod vplivom ekološke etike.

Razlika med tema dvema pojmomoma je pomembna. Ekološko zavedanje pomeni, da nekdo vidi onesnaženo in uničeno okolje, ne vidi pa, da sam ni nič boljši od drugih in prav tako prispeva k onesnaženju in uničenju. V nasprotju s tem pa tisti, ki ravna ekološko, zmanjšuje svoj negativni prispevek na različne načine, npr. z uporabo okolju prijaznih izdelkov in storitev, sortiranjem in recikliranjem odpadkov. Pasivnost zavedajočega se tako spremeni v aktivnost tistega, ki ravna v skladu z etičnimi načeli. V splošnem gre za to, da je ekološko zavedanje ljudi danes na mnogo višji ravni od ekološkega vedenja. Razlog za to lahko najdemo v odsotnosti etike, ki bi ljudi usmerjala k ekološkemu vedenju (Mihalič, 1997, str. 5).

»Etika je filozofska disciplina, ki obravnava merila človeškega hotenja in ravnanja glede na dobro in zlo oz. kaj je prav in kaj ne« (Slovar slovenskega knjižnega jezika, 1994, str. 207). Ekološka etika pa spada med tržne instrumente turistične ekološke politike, ki skušajo preprečiti nastanek ekološke škode in zlorabe okolja preko tržnega mehanizma, in sicer s pomočjo oblikovanja cene naravne dobrine na podlagi ponudbe in povpraševanja (Mihalič, 1995, str. 118).

1.3.1. EKOLOŠKO OZNAČEVANJE V TURIZMU

Ekološko označevanje je instrument ekološke politike, ki je tržno skladen in hkrati administrativno podeljevan. Proizvajalci ga uporabljajo prostovoljno. Ekološki znak obvešča o ekološki (ne)škodljivosti proizvodov in motivira (ekološko odgovorne) potrošnike k izbiri okolju prijaznejših proizvodov (Mihalič, 1995, str. 121). Praviloma se ekološke znake podeljuje za omejen čas in se jih lahko tudi odvzame, če kontrola pokaže neustreznost kriterijem.

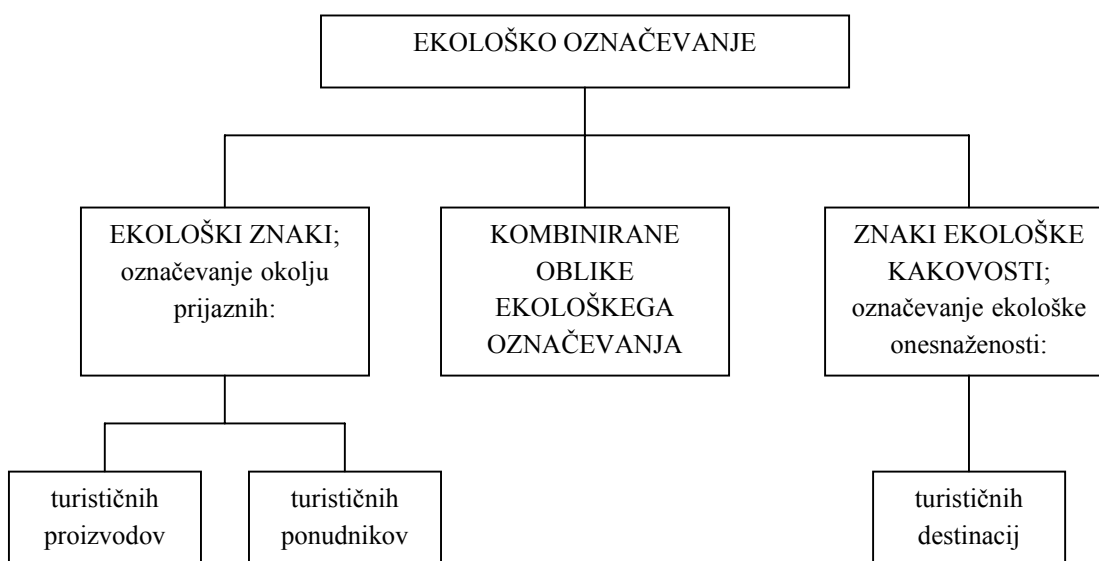
Ekološko označevanje v turizmu se razlikuje od ekološkega označevanja industrijskih proizvodov, kjer ekološki znaki informirajo o ekološkem vplivu proizvoda na okolje v vseh fazah njegovega življenjskega cikla. »Razumevanja ekološkega označevanja, ki se je razvilo pri industrijskih proizvodih, zato ne moremo in tudi ne smemo preprosto prenašati na področje turizma« (Mihalič, 1994, str. 9), saj se že sam turistični proizvod razlikuje od industrijskega, ker je

- 1) sestavljen iz številnih delnih proizvodov medsebojno neodvisnih ponudnikov in
- 2) prostorsko vezan na turistično destinacijo in njene privlačnosti, kar pomeni, da so s turistovega zornega kota značilnosti destinacije obenem tudi del značilnosti proizvoda.

Tako v turizmu ekološko označevanje pojmuje širše, saj obsega (Mihalič, 1993, str. 235):

- 1) ekološke znake, ki jih lahko enačimo z ekološkimi znaki v industrijski proizvodnji in informirajo o vplivu turistične destinacije/proizvoda na okolje;
- 2) znake ekološke kakovosti, ki se nanašajo na ekološko kakovost turistične destinacije/proizvoda – onesnaženost le-tega, ne glede na to, kdo ga je onesnažil, in sicer fizično onesnaženost, stanje okolja, ne pa onesnaženosti, ki jo povzroča turizem sam po sebi;
- 3) kombinirane oblike ekološkega označevanja; gre za kombinacijo, ki označuje okolju prijazen turistični proizvod v vseh fazah njegovega življenjskega cikla in vključuje informacijo o ekološki kakovosti turistične destinacije/proizvoda.

SLIKA 1: Ekološko označevanje v turizmu

Vir: Mihalič, 1993, str. 235.

1.3.2. POMEN EKOLOŠKEGA OZNAČEVANJA V TURIZMU

Ekološko označevanje je tržni inštrument ekološke politike, katerega namen je izločiti »manj prijazne« turistične destinacije/proizvode. Prinaša določene prednosti za tiste, ki ga uporabljajo in v skladu s tem tudi ravnaajo, saj jih v prvi vrsti dvigne nad ostale, diferencira od njih. S tem se, glede na to, da se, kot je bilo že omenjeno, povečuje pomen ekološke kakovosti pri izbiri destinacije, poveča njihov ugled in tudi prodaja. Hkrati vpliva na že omenjene tiste konkurente, ki ekoloških znakov še ne uporabljajo in ne ravnaajo v skladu z njimi; zato tudi zaostajajo. Nalaga jim lastno breme in jih spodbuja k spremembam, k ekološkemu ravnanju.

Z uporabo ekološkega označevanja se dviguje ekološka zavest in ravnanje pri vseh vpletenih, kar pripomore k doseganju temeljnega cilja: ohranjanju naravnega, pa tudi socialnega in kulturnega okolja za prihodnje rodove.

2. EKOLOŠKI ZNAK MODRA ZASTAVA

Modra zastava je najbolj razvit in najbolj široko uporabljen način ekološkega označevanja za potrebe turizma (Mihalič, 1993, str. 269). Je kombiniran ekološki znak, ki ga danes podeljuje Fundacija za okoljsko vzgojo (The Foundation for Environmental Education, kratko FEE) vsako leto za čas enega leta oz. sezone kopališčem in marinam, ki izpolnjujejo določene kriterije: kopališča 27 in marine 16 kriterijev. Poleg tega lahko tudi lastniki oz. uporabniki motornih čolnov, ki podpišejo ekološki kodeks, le-ta vsebuje 13 načel, in želijo promovirati načela Modre zastave, kandidirajo za manjšo, individualno Modro zastavo.

SLIKA 2: Modra zastava za kopališča in marine

Vir: Blaue Flagge, 2003.

SLIKA 3: Modra zastava za lastnike oz. uporabnike čolnov

Vir: Blue Flag for Boats, 2003.

Logotip Modre zastave je zasnovan na podlagi projekta Sveta Evrope, ki je meril širjenje onesnaževanja v morju, ta pa na ideji o morskih sporočilih v steklenicah. V okviru tega projekta so s pomočjo sporočila o geografski točki izvora, ki so ga dali v steklenico, ugotovili smeri potovanja odplak. Logotip tako predstavlja pogled na (tri) valove skozi vrat steklenice in svetu sporoča, da je potrebno zaščititi našo obalo: kopališča in marine. V nekaterih primerih najdemo v levem spodnjem kotu tudi letnico izdaje, obdano z zvezdicami Evropske unije, kar pomeni, da le-ta podpira akcijo in v njej aktivno sodeluje (Mihalič, 1994, str. 9).

Modra zastava ima dvojen pomen:

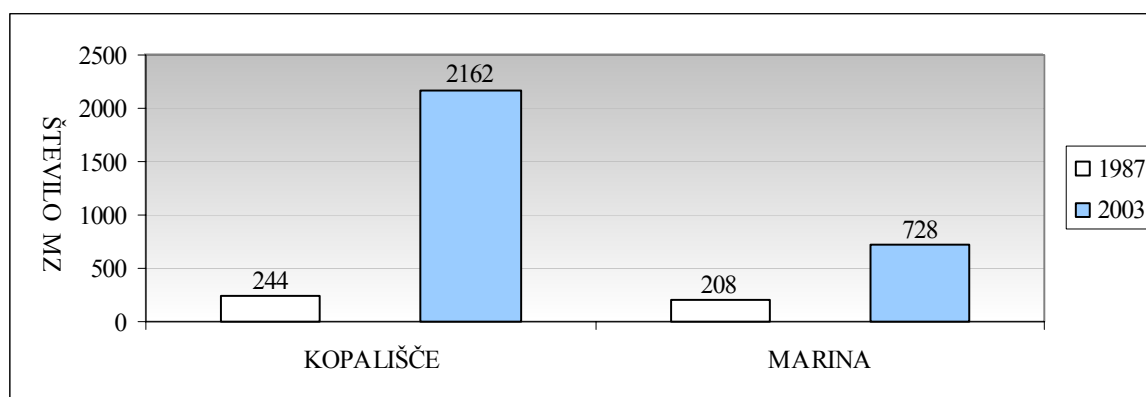
- 1) je nagrada upravljavcu za kakovost kopalne vode, okoljsko vzgojo, upravljanje in varnost ter storitve;
- 2) je informacija obiskovalcu kot tudi potencialnemu obiskovalcu o odnosu upravljavca do okolja, informacija o kakovosti okolja s poudarkom na kakovosti kopalne vode in hkrati nasvet obiskovalcu kot tudi potencialnemu obiskovalcu za njegov odnos.

2.1. ZGODOVINA

Modra zastava izvira iz Francije. Prvič so jo podelili 11 obalnim občinam leta 1985 na podlagi kriterijev, ki so pokrivali ravnanje z odpadnimi vodami in kakovost kopalne vode.

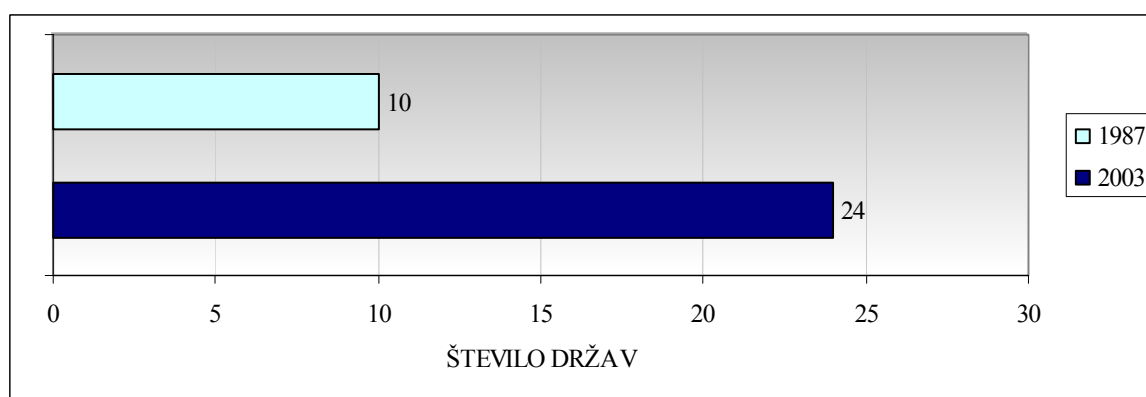
Leto 1987 je bilo »Evropsko leto varovanja okolja«. Fundacija za okoljsko vzgojo v Evropi (The Foundation for Environmental Education in Europe, kratko FEEE) je koncept Modre zastave razvila na evropskem nivoju, vključila med aktivnosti Evropske skupnosti in dodala še druga področja: ravnanje z odpadki in planiranje ter varovanje obalnega pasu. Poleg tega je začela Modro zastavo podeljevati tudi marinam. Istega leta so nagradili kar 244 kopališč in 208 marin v 10 državah, število nagrajencev pa je stalno naraščalo, tako da je bilo leta 2003 nagrajenih 2162 kopališč in 728 marin v 24 državah (History, 2003).

SLIKA 4: Število podeljenih Modrih zastav (MZ) leta 1987 in 2003

Vir: Blue Flag Beaches/Marinas, 2003 in History, 2003.

SLIKA 5: Število držav prejemnic Modre zastave leta 1987 in 2003

Vir: Blue Flag Beaches/Marinas, 2003 in History, 2003.

Leta 2001 je FEEE postala globalna organizacija in se preimenovala v FEE; z namenom razširitve preko meja Evrope je tesno povezana s Programom združenih narodov za okolje (United Nations Environmental Programme, kratko UNEP) in Svetovno turistično organizacijo (World Tourism Organisation, kratko WTO). Ostali glavni partnerji so Evropska zveza za ohranitev morskih obrežij (The Coastal Union, kratko EUCC), Mednarodna zveza za reševanje iz vode v Evropi (International Lifesaving Federation – Europe, kratko ILSE) in Direktorat Evropske komisije za okolje (Main Partners, 2003). Koncept Modre zastave je že prisoten v Južni Afriki, na Karibih, zanimanje za ekološki znak pa se povečuje tudi v jugovzhodni Afriki, Kanadi, Severni Ameriki in v Avstraliji (History, 2003).

2.2. POMEN

Modra zastava je vezni člen med turizmom in okoljem, ki spodbuja vzdržen razvoj turizma. Kot sem že omenila, ima dvojen pomen, in sicer nagraduje upravljavca in hkrati informira ter spodbuja obiskovalca, vse z namenom povečevanja okoljske osveščenosti in varovanja naravnega okolja.

Vsekakor pa ima Modra zastava za upravljavca velik pomen tudi s trženjskega vidika, saj jo le-ta lahko uporabi kot konkurenčno prednost, ki turistu sporoča in zagotavlja, da bo svoj dopust preživel v čistem, varnem in okolju prijaznem kopališču. Kot taka se lahko vključi v vse oblike komuniciranja upravljavca.

2.3. POSTOPEK ZA PRIDOBITEV

Program Modra zastava sočasno deluje na treh ravneh (Application procedure, 2003):

- 1) lokalna raven, na kateri je najpomembnejše lokalno vodstvo, ki se za pridobitev Modre zastave odloči zaradi njene pomembnosti in napredka oz. izboljšav, ki so z njo povezane, vendar pa mora sočasno zagotoviti izpolnjevanje kriterijev; na tej ravni se tudi sproži celoten postopek, in sicer s pomočjo vloge, ki jo lokalno vodstvo naslovi na nacionalno organizacijo;
- 2) nacionalna raven, na kateri nacionalna organizacija, ki je neprofitna, nevladna in neodvisna organizacija, seznanja javnost s programom in pomaga ter svetuje kandidatom; v okviru nacionalne organizacije deluje nacionalna žirija, ki obravnava vloge in jih posreduje naprej mednarodni žiriji;
- 3) najvišja je mednarodna raven; nacionalna žirija posreduje candidature mednarodni, ki dokončno odloči, kje bo v tekočem letu plapolala Modra zastava.

2.4. KRITERIJI

Kriterije, na podlagi katerih se podeljuje Modra zastava, v grobem delimo na štiri skupine, in sicer (European Beach Criteria, 2003):

- 1) kakovost kopalne vode,
- 2) okoljska vzgoja in obveščanje,
- 3) upravljanje z okoljem,
- 4) varnost ter storitve.

Ta delitev velja za vsa kopališča, med tem ko obstajajo razlike znotraj posameznih skupin glede na to, ali gre za evropsko, južnoafriško oz. karibsko kopališče. Za evropska kopališča je večina kriterijev obveznih (21) in tudi nekaj neobveznih (6), ki pa predstavljajo smernice prihodnjega razvoja; kopališča morajo izpolnjevati obvezne (O) in čim več neobveznih kriterijev (N), saj le-ti v prihodnosti lahko postanejo obvezni (za marine je zaenkrat obveznih 10 in neobveznih 6 kriterijev). Najpomembnejša je kakovost kopalne vode, in sicer rezultati vzorcev za preteklo sezono in pa tekoči rezultati, saj imetnik Modro zastavo lahko izgubi sredi sezone, če rezultati niso ustrezni. Poudariti je potrebno, da so ti kriteriji, predpisani s strani FEE, minimum in da se na nacionalnem nivoju lahko postavi strožje (Guidance Notes to the European Blue Flag Beach Criteria, 2003, str. 1). Poleg tega so bila v preteklosti dovoljena določena odstopanja, kar pa je vse prej kot koristilo ugledu Modre zastave, ki naj bi imela povsod enoten pomen in temeljila na enakih kriterijih.

2.5. MODRA ZASTAVA V SLOVENIJI

Slovenija se je kampanji pridružila leta 1994, ko je prostovoljno, neprofitno, nevladno združenje DOVES (Društvo za okoljevarstveno vzgojo Evrope v Sloveniji), katerega namen je povečati ekološko osveščenost v Sloveniji, postalo pridružen član FEEE (Društvo DOVES, 2003). Prva in edina je leta 1995 Modro zastavo prejela Marina Portorož. Leta 2003 so se z njo že lahko pohvalile vse tri slovenske marine (Marina Izola, Marina Koper in Marina Portorož) in sedem kopališč, od tega pet obmorskih (Centralna plaža Portorož, Krka Strunjan, Žusterna, Mestno kopališče Koper in Simonov zaliv) ter dve v notranjosti (Šobec in Grajsko kopališče) (Škrjanc, 2003, str. 3 in Tanackovič, 2003, str. 9).

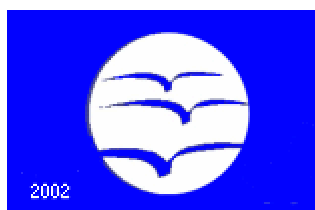
2.6. DRUGE VRSTE MODRIH ZASTAV

Poleg kopališč, marin in lastnikov oz. uporabnikov motornih čolnov pa se že pet let za Modro zastavo lahko potegujejo tudi športna letališča in tri leta nogometna igrišča. Vendar pa v tem primeru ne gre za mednarodna okoljska znaka; prav tako ne sodita pod okrilje FEE kot Modra zastava za kopališča, marine in lastnike oz. uporabnike motornih čolnov.

Modra zastava za športna letališča se podeljuje v Nemčiji s strani Nemškega združenja za okoljsko vzgojo (Deutsche Gesellschaft für Umwelterziehung, kratko DGU) v sodelovanju z Nemškim letalskim združenjem (Deutscher Aero-Club) za eno leto; letališča Modro zastavo pridobijo na podlagi prizadevanj za trajni razvoj, doseganja visokih standardov na področju ekološkega managementa, zagotavljanja varnosti ter ekološkega informiranja članov in gostov.

Modro zastavo za nogometna igrišča prav tako podeljujejo v Nemčiji, in sicer tudi DGU v sodelovanju z Nemško nogometno zvezo (Deutscher Fußballbund, kratko DFB) in desetimi zveznimi nogometnimi združenji. Pridobijo jo lahko nogometna igrišča, ki izpolnjujejo določene standarde na področju prometnih povezav, varčevanja s surovinami, preprečevanja hrupa, okoljsko informirajo obiskovalce in igralce. Cilj: povečanje ekološke osveščenosti in angažiranja.

SLIKA 6: Modra zastava za športna letališča

Vir: Blaue Flagge, 2003.

SLIKA 7: Modra zastava za nogometna igrišča

Vir: Blaue Flagge, 2003.

3. TURISTIČNA DESTINACIJA BLED

»Začelo se je z romanjem, z zdravstvenim turizmom Arnolda Riklija, ki je prve dni preživel pri Štefucu, s tujimi in domačimi turističnimi zanesenjaki, narodnjaki in izletništvom« (Benedik, 2003, str. 13).

3.1. ZGODOVINA

Prvi obiskovalci Bleda so bili romarji, ki so že v 15. stoletju romali k Mariji na otok. Občudovali so lepote kraja in s pripovedovanjem privabljali vedno nove romarje. Poleg teh preprostih ljudi so na Bled prihajali tudi bogatejši sloji; tudi oni so se radi vozili s pletno po jezeru in obiskovali otok, kjer so lahko pozvonili z zvonom želja (Benedik, 2003, str. 14). Janez Vajkard Valvasor v svoji knjigi Slava Vojvodine Kranjske iz leta 1689 med drugim poroča tudi o blejskih termalnih vrelih, katerih zajetja je grajski skrbnik Weidmann zaradi velikega navala ljudi želel razdreti in zasuti, vendar mu niso dovolili. Poleg njega je veliko nevarnost za preprečitev razvoja blejskega zdraviliškega turizma in turizma nasploh predstavljal tudi kasnejši grajski oskrbnik Ignac Novak, ki je v letih 1782-1787 večkrat predlagal osušitev jezera, s čimer bi pridobili rodovitno polje, ilovico z jezerskega dna pa bi uporabili kot surovino za opekarno. Kranjski deželni zbor je njegov predlog zavrnil. Leta 1822 so blejske termalne vrelece prekrili z leseno lopo; voda je imela le 23 °C, zato so na Bled vse bolj prihajali tudi obiskovalci, ki jim ni bilo mar zdravilnih vrelecev, pač pa so občudovali idilično lepoto kraja in pokrajine. Angleški naravoslovec sir Humphray Davy je kraj poimenoval »najlepši, kar sem jih videl v Evropi« (Bled skozi čas, 2003).

Začetki intenzivnega turizma segajo v leto 1855, ko je švicarski hidropat Arnold Rikli ustanovil Naravni zdravstveni zavod in pričel uveljavljati svojo metodo zdravljenja, pri kateri je veljal strog dnevni red, ki so se ga morali držati vsi pacienti. Med prvimi je spoznal vrednost in prednost podnebnih danosti Bleda, njegovega ugodnega položaja za dolgo kopalno sezono. Arnold Rikli velja za začetnika organiziranega turizma na Bledu (Bled skozi čas, 2003).

Poleg Riklijevih pacientov je Bled privabljal vse več tistih, ki so hoteli preživeti počitnice v zdravem, predvsem pa lepem okolju. Po letu 1870 je kraj z dograditvijo železniške proge Trbiž-Ljubljana, t.i. gorenjske železnice, dobil svojo železniško postajo v Lescah. Število obiskovalcev Bleda je neprestano raslo. Leta 1903 je Bled prejel zlato medaljo na veliki mednarodni razstavi zdraviliških krajev na Dunaju, tri leta kasneje pa so ga uradno prišteli med pomembne turistične kraje cesarske Avstrije. Leta 1906 je bila končana tudi gradnja železniške proge Beljak-Trst, t.i. turska ali bohinjska železnica, s postajo Bled Jezero ki je dodatno pripomogla k povečanju obiska in pospešitvi razvoja turizma; dnevno se je na postaji Bled Jezero ustavilo deset hitrih in dvanajst potniških vlakov (Benedik, 2003, str. 16-17).

Med obema vojnama je Bled postal najbolj svetovljansko letovišče v Kraljevini SHS in je bil od leta 1922 poletna rezidenca Karađorđevićev. Obiskovali so ga mnogi domači in tuji gostje. V poletnih mesecih je bil središče političnega in diplomatskega življenja (Bled skozi čas, 2003).

Tudi po drugi svetovni vojni se je turistična tradicija nadaljevala; prenovili so večino gostinskih in turistično-rekreacijskih objektov, ki so prešli v slovenske roke. Zaradi Titove rezidence, današnjega hotela Vila Bled, so Bled obiskali tudi mnogi državniki, politiki in kulturni delavci iz domovine in tujine (Bled skozi čas, 2003).

3.2. DANAŠNJA PODOBA BLEDA

Glede na prva leta po osamosvojitvi je na pragu novega tisočletja na Bledu moč opaziti vedno več gostov, in sicer narašča predvsem število tujih gostov, med katerimi prevladujejo Nemci in Angleži, upada pa število domačih. Na Bledu je na voljo 5.012 ležišč v hotelih, počitniških domovih, gostiščih in zasebnih sobah (Benedik, 2003, str. 110).

Največ gostov na Bledu obiše Blejski grad z muzejem, vinsko kletjo, zeliščno lekarno, tiskarno in restavracijo. Najstarejši grad na slovenskem je pravi magnet za turiste, saj praktično ni gosta, ki bi prišel na Bled in ne obiskal mogotca na grajski skali; na njem se že nekaj let odvijajo tudi poroke, za kar je Blejski grad prav gotovo ena izmed najiminentnejših lokacij v Sloveniji. Še vedno so priljubljene vožnje s pletno in čolni po jezeru in na otok k zvonu želja, pa izleti z izvoščki po Bledu in okolici, zadnjih nekaj let pa tudi vožnja s turističnim vlakcem okoli jezera. Poleti se gostje lahko ohladijo v jezeru, pozimi smučajo na Straži in drsajo na jezeru, celo leto pa se predvsem konec tedna in v lepem vremenu tare sprehajalcev okrog jezera. Bled zaznamujejo številne prireditve, tako kulturne in športne, nekatere tudi mednarodnih razsežnosti. V zadnjem času se razvija kongresni turizem, Bled pa ostaja tudi središče političnega in diplomatskega življenja, kot je bil to že v preteklosti.

Strategija slovenskega turizma 2002-2006 za Bled kot osrednjo turistično blagovno znamko in najpomembnejšo mednarodno podobo slovenskega turizma predvideva naslednje spremembe (Kovač et al., 2002, str. 39):

- 1) »razvoj splošne komunalne infrastrukture (prometna obvoznica, parkirna hiša, ekološka sanacija jezera),
- 2) obnova in izgradnja novih hotelskih kapacitet, gostišč, manjših penzionov, zasebnih sob in apartmajev,
- 3) razvoj poslovnega turizma z obnovo kongresnega centra in ureditvijo dodatnih kapacitet za kongresni turizem v hotelih,
- 4) obnova igralnice kot turistično-zabavišnega centra,
- 5) razvoj zdravstvenega turizma (gorsko zdravilišče, wellnes programi),
- 6) oblikovanje atraktivnih programov s področja narave, kulture, športa in zabave.«

Po mnenju dr. Kovača s sodelavci »Bled ponuja nosilne integralne turistične proizvode v okviru naravnih vrednot in kulturne dediščine (jezero z otokom in gradom, bližina Triglavskega narodnega parka (v nadaljevanju TNP), reških sotesk, Brezje), poslovne dejavnosti (kongresni center, hotelski kongresni centri), zdraviliške dejavnosti (wellnes programi), športne in rekreacijske dejavnosti (golf, smučanje, pohodništvo), igralniško zabaviščne ponudbe (igralnica) ter pomembnih športnih in kulturnih prireditev« (Kovač et al., 2002, str. 39).

»Za celotno območje Julijskih Alp, kamor sodi tudi Bled, je pomembna usklajenost turistične in prostočasne aktivnosti z ekološkimi in socialnimi potrebami. TNP je osrednja omejitev in hkrati priložnost za turistični razvoj na tem območju. Turizem je osrednja gospodarska dejavnost, ki pa mora temeljiti na kakovostni turistični ponudbi in načelih trajnostnega razvoja. Na tem območju je potrebno poudariti kakovost kapacitet, raznovrstnost turistične ponudbe pa temelji na naravovarstvenih načelih. Trajnostne oblike turizma na tem območju dovoljujejo širitev kapacitet v okviru manjših hotelov, gostišč, penzionov, zasebnih sob in apartmajev, turističnih kmetij in kampov« (Kovač et al., 2002, str. 39).

3.3. TURISTIČNA INFRASTRUKTURA

Turistična infrastruktura vključuje objekte, ki večinoma neposredno služijo turizmu. Na Bledu so to: Grajsko kopališče, Blejski grad, Festivalna dvorana, Športna dvorana, Smučišče Straža, Mini golf, katere upravlja Infrastruktura Bled d.o.o., poleg teh pa še hoteli (Vila Bled, Grand hotel Toplice, Hotel Park, Hotel Golf, Hotel Kompas, Hotel Krim, Hotel Jelovica, Hotel Astoria) s pripadajočimi objekti, Golf igrišče, Hipodrom in objekti na blejskem otoku.

3.3.1. GRAJSKO KOPALIŠČE

Grajsko kopališče je tako kot drugi objekti turistične infrastrukture del profila destinacije Bled. Leta 2003 je drugič prejelo Modro zastavo (prvič jo je prejelo leta 2002, med tem ko leta 2001 ni razpolagalo z zadostnim številom analiz kakovosti vode), poleg tega pa se lahko pohvali tudi s priznanji, kot npr. Slovensko naj kopališče leta 2000 in 2001 v kategoriji naravnih kopališč, med tem ko je predlani in lani zasedlo drugo mesto v kategoriji naravnih kopališč (prehitel ga je Bohinj) in peto mesto med vsemi slovenskimi kopališči. Grajsko kopališče je poleg Velike Zake in Mlina eno izmed treh naravnih kopališč na Bledu; leži v bližini centra, do njega pa vodi asfaltirana pešpot.

Kopališče pod grajsko skalo, namenjeno gostom, je bilo zgrajeno že okoli leta 1885. Prvotna izvedba je bila lesena, sredi kopališča sta bila dva bazena, imelo je kabine v enem nadstropju in čolnarno, kjer je bilo okrog trideset manjših športnih čolnov, namenjenih izposoji (Benedik, 2003, str. 19). Leta 1929 so prizidali okrog šeststo novih kabin v štirih nadstropjih in visok skakalni stolp, ki pa so ga leta 1974 podrli. Po drugi svetovni vojni je

dotrajani les zamenjal beton, ki je še vedno glavni, a še zdaleč ne edini gradnik (Benedik, Kolman, Rozman, 1997, str. 128-129). Danes se kopališče razprostira na vsega skupaj 6.000 m² in ima vse kabine v pritličju, v prvem nadstropju so terase, med tem ko so ostala nadstropja podrli. Še vedno ima svojo čolnarno, obiskovalcem pa sta na voljo tudi dva gostinska lokala, manjši ob vhodu in večji v osrednjem delu kopališča (Slovensko naj kopališče, 2003).

3.3.2. GRAJSKO KOPALIŠČE – SWOT ANALIZA

K predstavitvi Grajskega kopališča sodi tudi tabela prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti ponudbe Grajskega kopališča.

TABELA 1: SWOT analiza ponudbe Grajskega kopališča

<p>PREDNOSTI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prepoznavnost Bleda v svetu (Bled je svetovno znan turistični kraj z najdaljšo tradicijo v Sloveniji) 2) tradicija (že od 1885) 3) eno izmed šestih najbolj obiskanih naravnih kopališč v Sloveniji (Kopališča, 2003) 4) geografska lega Bleda in prometne povezave 5) ekološka odgovornost – Modra zastava 6) Slovensko naj kopališče 7) vstopnina 8) urejenost 9) dostop 	<p>SLABOSTI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dostop z avtomobili in parkiranje 2) vstopnina 3) premalo dodatne ponudbe 4) gneča ob koncih tedna 5) stanje nekaterih objektov (potrebna je gradbena sanacija) 6) sezonska komponenta 7) odpiralni čas
<p>PRILOŽNOSTI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ekološka odgovornost – Modra zastava (nove okoljske aktivnosti) 2) vstop v EU (viri financiranja) 3) predstavitev na sejnih, v tujih in lastnih publikacijah 4) pestra dodatna ponudba 5) podaljšanje odpiralnega časa 6) izdelava privlačne internetne strani 7) gradbena sanacija 	<p>NEVARNOSTI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konkurenca 2) divja kopališča 3) birokratske ovire pri neposrednih tujih investicijah 4) recesija v turističnem povpraševanju

Vir: Raziskava, 2003.

SWOT analiza predstavlja prednosti in slabosti ponudbe Grajskega kopališča v primerjavi s konkurenco, ki izhajajo iz notranjega okolja, ter priložnosti in nevarnosti, ki izhajajo iz zunanega okolja (Kotler, 1998, str. 79-80).

Glavne prednosti Grajskega kopališča so dejstva, da je del profila destinacije Bled, da je med najbolj obiskanimi naravnimi in med najboljšimi kopališči v Sloveniji nasploh. Zadnji

dve leti v njem plapolata tudi Modra zastava, ki poudarja ekološko naravnost upravljavca in je obenem tudi priložnost za nadaljnji razvoj okoljskih aktivnosti in pozicioniranje.

Nekatere prednosti sem uvrstila tudi med slabosti:

- 1) vstopnina po eni strani zagotavlja določene dodatne storitve in po drugi strani odganja cenovno občutljive kopalce;
- 2) kopališče je lepo urejeno, vendar pa je tik pred gradbeno sanacijo, kar pomeni, da bi bilo lahko še bolj urejeno;
- 3) dostop je ugoden, ker Grajsko kopališče leži v centru Bleda, vendar pa slabost predstavljajo težave s parkiranjem in parkirninami; hkrati je to tudi prednost, če gledamo z ekološkega vidika, saj je manj avtomobilov v neposredni okolici jezera, spodbuja se hoja in drugi načini prevoza.

Priložnosti se kažejo v ekološki odgovornosti upravljavca, nadgradnji le-te, upoštevanju želja obiskovalcev (dodatna ponudba, podaljšanje odpiralnega časa in ostale želje, ki so jih izrazili v anketi ali drugače), potrebno bi bilo izdelati in tekoče ažurirati internetno stran ter se predstaviti Evropi, izkoristiti priložnosti, ki se tam ponujajo.

Največjo nevarnost predstavljajo divja kopališča okrog Blejskega jezera; potrebno je uvesti strožji nadzor tako na Bledu kot v bližnji okolici. Nevarnost predstavljata tudi konkurenca in stanje recesije v turističnem gospodarstvu.

3.4. PODROBNEJŠA PREDSTAVITEV KRITERIJEV ZA PRIDOBITEV MODRE ZASTAVE IN APLIKACIJA NA GRAJSKO KOPALIŠČE

Kot sem že omenila, se Modra zastava podeljuje na podlagi 27 kriterijev, ki predstavljajo minimalne zahteve. Združeni so v štiri skupine, ki jih bom podrobneje predstavila v nadaljevanju. Poleg tega sem pri vsakem kriteriju dodala še aplikacijo na Grajsko kopališče, ki je rezultat mojega raziskovanja.

3.4.1. KAKOVOST KOPALNE VODE

Prvih pet kriterijev se nanaša na kakovost kopalne vode, ki je najpomembnejša pri podeljevanju Modre zastave.

- 1) Kakovost kopalne vode mora ustrezati zahtevam in standardom Direktive EU 76/160/EEC (Bathing, Water Quality, 2003) o kakovosti kopalne vode (O).

Trenutno je v veljavi Direktiva kakovosti kopalne vode 76/160/EEC iz leta 1976 (Priloga 1: Zahteve kakovosti kopalne vode), vendar pa je Evropska komisija že pripravila predlog modernizacije in poenostavitve pravil za čisto kopalno vodo v EU. Le-ta naj bi nudil tri prednosti:

- a) boljše zdravstvene norme (poostriitev pravil za onesnaženost s fekalijami, različne norme: možnost doseganja »normalnega stanja« ali »odličnega stanja«);
- b) učinkovitejše upravljanje in aktivna vključitev javnosti (ocena verjetnih virov onesnaženja in izdelava načrta upravljanja z aktivno vključitvijo kopalcev in namenom minimiranja nevarnosti za kopalce);
- c) več fleksibilnosti pri uresničevanju.

Bistvo tega predloga je boljša zaščita kopalcev in modernizacija upravljanja plaž, saj le-ta z ozirom na onesnaženost kopalne vode na podlagi najnovejših znanstvenih ugotovitev predpisuje občutno strožja pravila. Po drugi strani pa uvaja tudi poenostavitve, saj naj po novem ne bi več merili vseh sedemnajst, temveč le še dva bistvena parametra, vendar skoncentrirano in strožje. Ta dva parametra sta odlična indikatorja onesnaženosti s fekalijami, ki predstavljajo glavni problem za človekovo zdravje. Ocena kopalne vode naj bi se po novem določala na podlagi treh preteklih let in ne več enega kot sedaj, s čimer bi zmanjšali vplive vremena; ko bi voda dosegla neko konstantno kakovost, bi zmanjšali pogostost jemanja vzorcev, ki jih je danes potrebno začeti jemati vsaj 14 dni pred uradnim začetkom kopalne sezone in nadaljevati z jemanjem vsaj vsakih 14 dni do konca le-te; s tem bi zmanjšali tudi stroške (Kommission schlägt modernisierte und vereinfachte Regeln für saubere Badegewässer in der gesamten EU vor, 2003).

V Grajskem kopališču vzorce jemlje Zavod za zdravstveno varstvo Kranj pred začetkom kopalne sezone in nato vsakih 14 dni v skladu s predpisi; rezultate pošilja upravljavcu, ki jih potem obesi na t.i. informacijsko tablo ob vhodu v kopališče in arhivira kopijo.

- 2) Obalni pas ne sme biti obremenjen z industrijskimi in drugimi odpadnimi vodami (O).

V vodo se ne smejo izlivati odpadne vode, ki bi lahko vplivale na mikrobiološko in fizikalno-kemično kakovost le-te. Nacionalna organizacija mora biti seznanjena z izlivi odpadnih voda v občini ter industrijo v bližini kopališča. Odpadne vode ne smejo ogroziti zdravja ljudi in naravnega okolja.

V neposredni bližini Blejskega jezera ni industrije, ki bi obremenjevala obalni pas. Celoten sistem odvajanja in čiščenja odpadnih voda s sanacijo obstoječega kanalizacijskega sistema za območje občine Bled bo predvidoma dokončan leta 2004 (več o tem pri 5. kriteriju).

- 3) Na voljo morajo biti lokalni in regionalni ukrepi za obvladovanje nenadnega onesnaženja (O).

Na nivoju lokalne skupnosti je potrebno izdelati načrt za ukrepe v primeru nenadnega onesnaženja, ki obsega: kontaktne osebe v primeru onesnaženja, vpletenost javne

službe, podatke o sodelujočih, postopek morebitne evakuacije, postopek javnega obveščanja in informiranja ter odstranitvev Modre zastave v primeru kršitve katerega od kriterijev.

Načrt ukrepov v primeru nenadnega onesnaženja, katerega nosilec je kot lastnik Grajskega kopališča Občina Bled, vsebuje vse zahtevane podatke: sistem obveščanja, izvajalce ukrepov in odgovorne osebe ter njihove kontaktne številke. Občina Bled ima poleg tega sklenjeno tudi pogodbo o izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah z Društvom za podvodne dejavnosti – podvodno reševalno službo Bled (Interna gradiva javnega podjetja Infrastruktura Bled d.o.o.).

- 4) Na obali se ne smejo kopičiti in razkrajati alge in drugo rastje, razen na za to posebej označenih območjih in dokler ne postane moteče za okolico (N).

Upravljanje s kopališčem mora biti prijazno obiskovalcem in okolju; kopičenje alg in vodne trave na obrežju je povsem normalno in naravno, vendar do neke mere, ko lahko postane moteče in celo nevarno. Če je potrebna odstranitev alg ali druge vegetacije, naj se to stori na okolju prijazen način in uporabi npr. za gnojilo.

V Grajskem kopališču se pred začetkom in po koncu sezone vsako leto izvede generalno čiščenje, med sezono pa alge in drugo rastje odstranjujejo po potrebi, zato se ne razkrajajo na obali kopališča.

- 5) Lokalna skupnost mora ravnati v skladu z Direktivo EU 91/271/EEC (Urban Waste Water Treatment, 2003) o ravnanju z urbanimi odpadnimi vodami (O).

Potreben je nadzor odpadnih voda v lokalni skupnosti; način zbiranja, ravnanje z njimi in izpust morajo biti v skladu s predpisi EU o urbanih odpadnih vodah. Le-te je treba pred izpustom predelati v zbiralniku, zahtevnost predelave pa je odvisna od občutljivosti končnega kraja izpusta.

Blejska občina ima 11.000 stalnih prebivalcev (v visoki sezoni 15.000); to pomeni, da je potrebno do 31.12.2005 zgraditi zbiralni sistem, v katerem se odpadne vode predelajo; danes je v zbiralni sistem povezanih 60 % odpadnih voda v občini (Interna gradiva javnega podjetja Infrastruktura Bled d.o.o. in Guidance Notes to the European Blue Flag Beach Criteria, 2003). Leta 2000 so bili na podlagi javnega razpisa naročeni in izdelani idejni projekti za centralno čistilno napravo Bled in celostna rešitev odvajanja in čiščenja odpadnih voda s sanacijo obstoječega kanalizacijskega sistema za območje občine Bled. Občinski svet je leta 2001 sprejel Odlok - koncesijski akt za podelitev koncesije za izgradnjo novega in sanacijo starega kanalizacijskega omrežja, izgradnjo centralne čistilne naprave in lokalnih čistilnih naprav ter za opravljanje gospodarske javne službe zbiranja, odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih in padavinskih voda na območju Občine Bled za obdobje 25 let. Na podlagi tega odloka

je bil izveden javni razpis za izbiro koncesionarja. 08.04.2002 je bil tudi izbran koncesionar, ki je nacionalno in internacionalno dejavno podjetje za komunalne in industrijske sisteme za odvajanje odpadne vode in oskrbo s pitno vodo. Celoten sistem bo predvidoma dokončan leta 2004 (Koncesijska pogodba za izgradnjo novega in sanacijo starega kanalizacijskega omrežja, izgradnjo centralne čistilne naprave in lokalnih čistilnih naprav ter za opravljanje gospodarske javne službe zbiranja, odvajanja in čiščenja komunalnih, odpadnih in padavinjskih voda na območju Občine Bled, 2003).

3.4.2. OKOLJSKA VZGOJA IN OBVEŠČANJE

Šest kriterijev se nanaša na okoljsko vzgojo in obveščanje javnosti, tako s strani upravljavca kot tudi občine, v kateri je kopališče.

- 6) V kolikor je oz. bo prišlo do onesnaženja kopališča oz. dela kopališča ali do kakšne druge nevarnosti, je o tem takoj potrebno obvestiti javnost. Postopek obveščanja v takih primerih mora biti del predhodno načrtovanih ukrepov za obvladovanje nenadnega onesnaženja (O).

Potreba po obveščanju javnosti je omenjena že v tretjem kriteriju. Obvestila o vidnem ali nevidnem onesnaženju je za čas trajanja nevarnosti potrebno obesiti v več jezikih na vidnem mestu ne le v kopališču, temveč tudi v prostorih občine in v turističnih poslovalnicah. Poleg tega so možne tudi druge oblike obveščanja, npr. preko radia, televizije in časopisa. Potrebno je tudi sneti Modro zastavo.

Do onesnaženja Grajskega kopališča do danes še ni prišlo, menim pa, da bi javnost v tem primeru obvestili preko lokalnega radia, ki tudi v drugih primerih posreduje razna obvestila za javnost s strani upravljavca. Poleg tega bi informacijo posredovali vsem turističnim delavcem v okolici in jo razobesili ob vhodu v kopališče. Odgovornost za izvajanje načrta v primeru nevarnosti nosi Štab civilne zaščite.

- 7) Informacije o občutljivih naravnih predelih obalnega pasu, vključujoč rastlinske in živalske vrste, morajo biti javno objavljene in vključene v turistične informacije. Informacije morajo vključevati tudi nasvete o obnašanju na takih območjih (O).

Namen tega kriterija je obvestiti in poučiti uporabnike kopališča o občutljivosti okoliškega naravnega okolja, z željo po njegovi ohranitvi, kot tudi spodbuditev k doživetju le-tega. Splošno pravilo se glasi, da se Modro zastavo podeljuje le območjem, ki z nadzorovano rabo okolja v rekreacijske namene preprečujejo povzročanje dolgoročne škode naravnemu okolju.

V blejski občini je 11 naravnih spomenikov, ki so zaščiteni z občinskim odlokom, vendar pa nobeno od teh območij ni v bližini kopališča (Odlok o razglasitvi povirij,

močvirij in rastišč redkih rastlin v Občini Bled, 1998). Občina Bled se je o upravljanju le-teh posvetovala z Zavodom za naravno in kulturno dediščino Kranj. Samo Blejsko jezero je v okviru Zavoda RS za varstvo narave evidentirano kot naravna vrednota; poleg tega občinski odlok pravi, da območje jezera z otokom in obrežnim zemljiščem med obalo in do prve javne prometnice predstavlja naravno in kulturno znamenitost (Odlok o prometnem režimu in obalnem redu na območju Občine Bled, 2000).

- 8) Upravljavlec kopališča je dolžan:
- javnost sprotno obveščati o kakovosti kopalne vode v obliki table ali kakšne druge splošno razumljive oblike;
 - nuditi informacije o Modri zastavi v njeni bližini ter kdo je odgovoren na lokalnem in nacionalnem nivoju;
 - odstraniti Modro zastavo, če kopališče ne izpolnjuje katerega od obveznih kriterijev (O).

Najprimernejše lokacije za informacijske točke so tam, kjer je največja verjetnost, da jih bodo obiskovalci opazili, kot npr. pri vhodu, pri reševalni postaji itn. Vse relevantne informacije naj bi bile objavljene skupaj, ne na več različnih mestih v kopališču. Poleg tega naj tudi turistični informacijski center obvešča turiste o Modri zastavi. Tam, kjer so turisti tudi iz tujine, naj bodo informacije na voljo v več jezikih. Informacije morajo biti objavljene tako, da se zagotovi maksimalna izpostavljenost obiskovalcem:

- informacije o kakovosti kopalne vode morajo biti predstavljene na tak način, da bodo razumljive vsem obiskovalcem; predstaviti jih je treba najpozneje v treh tednih od izvedbe analize;
- informacije o Modri zastavi morajo vključevati bistvo vseh treh skupin kriterijev in druga dejstva o Modri zastavi, napotke, kako obiskovalci sami lahko pripomorejo k ohranjanju okolja ter podatke o odgovornih osebah; poleg tega je potrebno objaviti informacije glede varnosti in predstaviti načrt kopališča z oznakami ter razlagami posameznih delov – njihove funkcije;
- če mora kopališče odstraniti Modro zastavo, je to potrebno razložiti obiskovalcem.

Ob vhodu v Grajsko kopališče je informacijska tabla, kamor se obesijo rezultati tekočih meritev in kjer so stalno razobešene informacije o Modri zastavi v štirih jezikih ter kriteriji, rezultati analize vode, temperatura vode in zraka, obratovalno dovoljenje, načrt kopališča z oznakami in legendo. Poleg tega so v kopališču na voljo tudi prospekti o Modri zastavi.

- 9) Občina in upravljavlec morata skupaj izvajati vsaj pet okoljsko vzgojnih dejavnosti. (O)

Okoljska vzgoja promovira cilje Modre zastave s povečevanjem okoljske osveščenosti, izobraževanjem turističnih delavcev, spodbuja vključevanje lokalnih interesov in promovira vzdržno izrabo območja za rekreacijo in turizem. V lokalni skupnosti mora biti na voljo vsaj pet različnih aktivnosti, za katere ni nujno, da se nanašajo na vodno

okolje, morajo pa biti povezani z izboljšanjem lokalnega okolja. Priporočeno je, da se nekatere od petih aktivnosti nanašajo na promocijo vzdržnega razvoja celotne občine. Aktivnosti delimo na štiri skupine: objava dokumentacije, pasivno sodelovanje, aktivno sodelovanje, reprodukcijske aktivnosti. Pet aktivnosti, ki se izvajajo, naj pripada različnim skupinam.

Na Bledu se izvajajo vzgojne aktivnosti v osnovnih šolah, spomladansko čiščenje jezera ob obali (Društvo za podvodne dejavnosti), spomladansko čiščenje obrežja izven parkov (Ribiška družina), spomladansko čiščenje obobalnih površin (Infrastruktura Bled d.o.o. in javna dela), spomladansko čiščenje parkovnih površin in obrežja (Infrastruktura Bled d.o.o. in javna dela) (Interna gradiva javnega podjetja Infrastruktura Bled d.o.o.). Leta 2002 so obiskovalci reševali ekološko križanko, leta 2003 pa med ekološko vzgojne aktivnosti lahko štejemo tudi mojo anketo, ki je prenekaterega obiskovalca spodbudila k branju informacij oz. prospekta o Modri zastavi.

- 10) Predpisi, ki obravnavajo uporabo kopališč, morajo biti na voljo javnosti, npr. v turistični informativni pisarni, na občini ali v kopališču. V kopališču je potrebno razobesiti kopališki red (O).

Predpise je potrebno objaviti na vseh večjih vhodih na kopališče.

Ob vhodu v Grajsko kopališče je poleg drugih informacij (Modra zastava, rezultati analize vode, temperatura vode in zraka, obratovalno dovoljenje, načrt kopališča z oznakami in legendo) predstavljen kopališki red; poleg tega se obiskovalci lahko orientirajo tudi s pomočjo oznak na celotnem področju kopališča.

- 11) Občina mora imeti center, namenjen stalnemu okoljskemu izobraževanju javnosti, ki se lahko imenuje Center Modre zastave, v kolikor posreduje informacije o njej (N).

Tovrsten center mora organizirati aktivnosti in razstave, nuditi informacije o okolju in naravi; aktivnost in informacije morajo biti namenjene širši publiki, ne le lokalnim šolarjem; če se osredotoči na aktivnosti, povezane z Modro zastavo, se ta center lahko imenuje tudi Center Modre zastave.

Center za okoljsko obveščanje na Bledu je TIC – Turistično informativni center, ki se nahaja v središču Bleda (Interna gradiva javnega podjetja Infrastruktura Bled d.o.o.).

3.4.3. UPRAVLJANJE Z OKOLJEM

Z vidika Modre zastave je pomembno tudi upravljanje z okoljem tako na področju kopališča kot celotne občine, v kateri se le-to nahaja. Tudi temu vidiku je namenjenih šest kriterijev.

- 12) Občina mora imeti izdelan prostorski in razvojni načrt za obalni pas. Ta načrt in tekoče aktivnosti v obalnem pasu pa morajo biti v skladu s planskimi predpisi in predpisi zaščite obalnega pasu. V primeru majhne občine je njeno območje lahko zajeto v širšem regionalnem planu (O).

Gradnja in izraba na obali in v zaledju morata biti v skladu z razvojnimi načrti in predpisi, upoštevati je potrebno tudi predpise o zaščiti naravnega okolja. To velja tudi za kopališče, katerega upravljavec mora ob prijavi predložiti tudi prostorski in razvojni načrt za tekoče in prihodnje obdobje.

Občina Bled ima sprejet razvojni plan uporabe in razvoja obalnega pasu, in sicer odlok o prostorsko ureditvenih pogojih za območje planske celote Bled ter njegove spremembe in dopolnitve (Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prostorsko ureditvenih pogojih za območje planske celote Bled, 2000); (infra)struktura na obali je v skladu z omenjenim razvojnim planom. Poleg tega promet in obalni red ureja poseben odlok (Odlok o prometnem režimu in obalnem redu na območju Občine Bled, 2000).

- 13) V kopališču mora biti zadostno število zaščiteneh košev za odpadke, redno vzdrževanih in izpraznjenih. Zahteva se ustrezno odstranjevanje smeti, alg in drugih »onesnaževalcev«, ki se kopičijo na obali. Odpadke je s plaže dovoljeno odstraniti le z ustreznimi sredstvi (O).

Naloga občine je, da poskrbi za primeren način odvažanja odpadkov na lastno deponijo ali deponijo sosednje občine. Koši za odpadke naj bodo estetski in funkcionalni. FEE priporoča koše iz okolju prijaznih materialov in ločeno zbiranje odpadkov. Pri izbiri in lociranju košev za smeti so pomembni dejavniki: velikost koša, material, vrsta odpadkov, ločeno zbiranje, število obiskovalcev, način odvoza, lokalno okolje, dostopnost.

Grajsko kopališče ima 3 betonske koše, 8 plastičnih 120-litrskih zabojnikov in 2 700-litrski zabojnik za odpadke, ki se med glavno sezono praznijo 7-krat na teden oz. po potrebi; poleg tega so koši za odpadke tudi v sanitarijah; odpadke odvažajo upravljavec sam, ker upravlja tudi komunalno infrastrukturo v občini Bled in je uradni odvoznik odpadkov v občini. Deponija je na Mali Mežaklji, Občina Bled ima z Občino Jesenice sklenjeno pogodbo o odlaganju komunalnih in podobnih odpadkov.

- 14) Po potrebi mora biti v času kopalne sezone zagotovljeno dnevno čiščenje kopališča (evropske plaže: maj-september) (O).

Na kopališču se ne smejo kopičiti odpadki; le-te je potrebno odstranjevati glede na intenzivnost obiska in v skladu s predpisi. Možno je ročno ali mehansko čiščenje. Od občine se pričakuje, da bodo očiščena vsa kopališča, ne le tista z Modro zastavo.

Grajsko kopališče se čisti vsak dan zjutraj, pred odprtjem, sprotno v času ter po koncu obratovanja. Poskrbljeno je tudi za drugi dve javni kopališči in preostalo obalo ob Blejskem jezeru.

15) V kopališču je prepovedano:

- a) vožnja, razen s posebnimi pooblastili,
- b) kolesarske ali avtomobilske dirke,
- c) odlaganje odpadkov,
- d) kampiranje.

Kopališča, kjer je dovoljena vožnja z avtomobili, morajo biti označena parkirna mesta; na območjih, ki niso namenjena avtomobilom, in na obali pa sta vožnja in parkiranje strogo prepovedana (O).

Na kopališčih z Modro zastavo naj ne bi bilo avtomobilov; v primeru, ko tega ni možno popolnoma preprečiti, je potrebno določiti območja dovoljene vožnje, parkirne prostore in območja, kjer je vožnja prepovedana. V vsakem primeru mora biti vožnja prepovedana na večinskem delu kopališča. Lokalne oblasti morajo nadzirati ne le vožnjo, ampak tudi odlaganje odpadkov. V kopališču je lahko dovoljeno le kampiranje, vendar v skladu z zakoni.

V Grajskem kopališču je vožnja dovoljena le za dostavo, in sicer zjutraj pred odprtjem (čez dan so odprta le vrata, ki dovoljujejo vstop pešcem), dirkanje ni dovoljeno, prav tako ne odlaganje odpadkov in kampiranje, kateremu je namenjen Kamp Zaka na drugem koncu jezera.

16) Varen dostop do kopališča (O).

Dostop do kopališča mora biti varen ne glede na fizično izoblikovanost tal. Za varnost je potrebno poskrbeti tudi na bližnjih cestah, ki naj imajo pločnike. Če je potrebno prečkati cesto, mora ta imeti prehod za pešce. Varnost je treba zagotoviti na parkirišču, na pešpotah in kolesarskih poteh. Zagotavljati je treba prostor za kolesa. Vsakdo mora imeti možnost priti v kopališče, se sončiti, kopati, ne da bi za to plačal, razen če se plačilo nanaša na posebne storitve.

Dostop do Grajskega kopališča je popolnoma varen; kopališče je v centru Bleda, stran od prometnic, do njega vodi asfaltirana pešpot. Za vstop je potrebno plačati vstopnino.

17) Upravljavca se mora prilagoditi različnim uporabnikom in načinom uporabe, da prepreči konflikte in nesreče. Če kopališče meji na naravna območja, je potrebno preprečiti negativne vplive na to območje (O).

Potrebno je upoštevati konfliktne in nezdružljive aktivnosti, kot npr. plavanje, deskanje, vožnja z motornimi čolni, in hkrati tudi spoštovati naravo. Plavalce je

potrebno zavarovati. Poleg tega je potrebno biti pozoren na aktivnosti, ki povzročajo hrup. Morebitno delitev kopališča v posebne cone je potrebno objaviti vključno z ostalimi informacijami. Prav tako je potrebno biti pozoren tudi na naravno okolje in morebitna občutljiva območja in le-ta navesti v prijavi za Modro zastavo.

Grajsko kopališče ne meji na naravno območje. Plavalci so zavarovani znotraj omejitve kopalnega pasu, kjer ni dovoljena vožnja s čolnom; sicer pa je na Blejskem jezeru vedno, razen ob posebnih priložnostih (regate), prepovedana vožnja z motornimi čolni.

3.4.4. VARNOST IN STORITVE

Nenazadnje pa je za pridobitev okoljskega znaka Modra zastava pomembna tudi varnost in počutje kopalcev, na kar se nanaša zadnjih deset kriterijev.

18) Ustrezno število čistih sanitarij z nadzorom odpadnih voda v skladu z Direktivo EU o urbanih odpadnih vodah (O).

Število sanitarij mora ustrezati povprečnemu številu obiskovalcev v glavni sezoni, velikosti kopališča in številu vhodov; opremljene morajo biti z umivalniki, milom in brisačkami. Dostop do sanitarij mora biti varen. Potrebno je zagotoviti tudi sanitarije za invalide. Vsi sanitarni prostori morajo biti označeni, tudi na načrtu kopališča, in čiščeni v skladu z intenzivnostjo uporabe; priporoča se uporaba okolju prijaznih čistil. Odpadna voda se ne sme nepredelana izlivati v zemljo ali morje/jezero. Kot vse druge zgradbe morajo biti tudi sanitarije skladne z okolico.

Grajsko kopališče ima tri sklope kombiniranih (Ž, M) sanitarij in sanitarije za invalide, lastne sanitarije pa ima tudi večji gostinski lokal v kopališču. Čistijo jih vsako jutro pred odprtjem (tako kot celotno kopališče) in sproti, saj je v času sezone vsak dan celoten čas odprtja kopališča prisotna čistilka, ki skrbi za čistočo sanitarij in tudi površin izven njih. V vseh sklopih sanitarij je ustrezno število umivalnikov, milnikov in brisačk, poleg tega tudi ogledala in zadostno število košev za smeti, v ženskih sanitarijah v vsaki kabini.

19) Reševalci iz vode so prisotni v kopališču med kopalno sezono in/ali je v kopališču na voljo zadostna količina reševalne opreme, navodila za njeno uporabo in takojšen dostop do telefona. Reševalna oprema mora ustrezati nacionalnim standardom, vključevati mora navodila za uporabo in biti vedno in takoj dostopna in redno vzdrževana. Prav tako morajo imeti reševalci opravljen tečaj v skladu z nacionalnimi predpisi (O).

Zagotavljanje varnosti je le eden od elementov celotne strategije, vključno z informacijami in izobraževanjem. V primeru, da v kopališču ni reševalcev, naj bo reševalna oprema na voljo vsakih 100-200 metrov; zraven naj bodo navodila za

uporabo, potrebno pa je tudi objaviti čas, ko je le-ta na voljo. Priporočeno je, da so v kopališču reševalci, posebno v kopališčih z veliko obiskovalci; reševalci morajo imeti ustrezne kvalifikacije; v delovnem času ne smejo opravljati drugih del (npr. izposoja čolnov), razen če je istočasno zaposlenih več reševalcev. Priporočene so ustrezne uniforme rdeče/rumene barve ali s kakšnim drugim prepoznavnim znakom. Območje reševanja naj bo označeno na načrtu kopališča.

Grajsko kopališče razpolaga s predpisanim številom reševalcev iz vode, ki imajo vsi opravljen tečaj v skladu z nacionalnimi predpisi; prav tako je na voljo zadostna količina reševalne opreme, ki tudi ustreza nacionalnim standardom in katere ustreznost se preverja 1-krat letno. Ker je v kopališču možna tudi izposoja čolnov, je na voljo tudi zadostno število reševalnih jopičev za neplavalce. Kopalni pas je omejen in je obenem tudi območje nadzora reševalcev.

20) V kopališču mora biti na vidnem mestu na voljo in posebej označena prva pomoč (O).

Prva pomoč mora biti na voljo v eni od štirih oblik: reševalci iz vode, reševalna postaja, reševalna oprema v trgovinah/drugje v kopališču ali pa mora biti reševalna oprema neposredno dostopna na kopališču. Za obremenjena kopališča in kopališča, kjer se kopajo družine z otroki, se priporoča prva pomoč v obliki reševalne postaje; reševalci morajo imeti primerne kvalifikacije. Reševalna postaja in oprema morata biti ustrezno označeni. Čas dostopa do reševalne opreme in alternativna ureditev izven sezone morata biti objavljena.

V Grajskem kopališču je prostor za prvo pomoč v osrednjem delu kopališča in je tudi ustrezno označen; v primeru hujše nesreče pa je v neposredni bližini Zdravstveni dom Bled. Ob vhodu v reševalne prostore je tudi informacijska tabla.

21) Spoštovanje zakonov glede zadrževanja psov, konjev in drugih domačih živali v kopališču. Njihov dostop in aktivnosti morajo biti pod kontrolo (O).

Psi morajo biti na vrvicah oz. pod nadzorom, lastniki naj odstranjujejo iztrebke in jih mečejo v namenske koše. Priporoča se uvedba ograjenega prostora za rekreacijo psov. Tam, kjer lokalni ali nacionalni predpisi prepovedujejo vstop psom v določenem obdobju, se je tega potrebno držati.

V Grajsko kopališče je prepovedan vstop psom, kar je tudi označeno na vhodu; sicer pa so v parku, skozi katerega pridemo do kopališča, nameščeni koši za pasje iztrebke.

22) Zavarovan vir pitne vode (O).

Vir pitne vode je lahko v sanitarijah ali izven njih, npr. v obliki vodnjaka, vendar mora biti zavarovan pred živalmi.

Grajsko kopališče ima pitno vodo, napeljeno iz vodovoda, v sanitarijah.

- 23) Enostaven in označen dostop do telefona (N). V kopališčih brez reševalcev obvezen (O).

Telefon mora kopališče obvezno imeti, če čez dan niso prisotni reševalci iz vode. Zahteva se nanaša predvsem na nujne primere, lahko pa je telefon tudi del dodatne ponudbe. Telefoni naj bodo označeni in vedno dostopni, brezhibno delujoči; s katerega koli konca kopališča naj ne bodo oddaljeni več kot pet minut. Priporoča se namestitev telefona za invalide.

Kljub zadostnemu številu reševalcev ima Grajsko kopališče dostop do telefona, in sicer je na začetku kopališča javna telefonska govornica. Poleg tega je telefon tudi v prostorih vodje kopališča in pri blagajni, kar pa ni posebej označeno.

- 24) Vsaj eno lokalno kopališče v občini mora imeti urejen dostop in sanitarije za invalide, razen če oblikovanost površja tega ne dopušča. Če ima občina eno samo kopališče z Modro zastavo, mora to kopališče imeti urejen dostop in sanitarije za invalide, razen če oblikovanost površja tega ne dopušča (O).

Dostop naj bo omogočen s pomočjo rampe za invalide; priporoča se tudi dostop za invalide do vode. Če to ni možno, je potrebno navesti razlog in ga predložiti nacionalni žiriji. Dostop mora ustrezati nacionalnim standardom, sanitarije pa ISO standardu. Tudi parkirišče mora imeti rezervirane prostore za invalide.

Grajsko kopališče je edino kopališče z Modro zastavo v občini Bled, zato ima urejen dostop (do kopališča in vode) ter prostor s sanitarijami za invalide, ki se nahaja v osrednjem delu kopališča. Vsa parkirišča na Bledu imajo rezervirane prostore za invalide.

- 25) Vse kopališke zgradbe in oprema morajo biti ustrezno vzdrževane (O).

Oprema tukaj pomeni vso tisto opremo, ki ni omenjena v katerem od drugih kriterijev: igrala in pomole, ki jih je potrebno redno vzdrževati in zagotavljati varnost in izgled v skladu s kopališčem. Celotna kopališka struktura mora ustrezati standardom in naravnim ter estetskim zahtevam. Oprema mora biti čista, uporabljeni materiali okolju prijazni.

V letu 2003 je upravljavec Grajskega kopališča pričel z vzdrževalnimi deli v mesecu aprilu; sanirali so betonske vence na terasi v 1. nadstropju, terase nad starimi kabinami, betonske površine ob obali, prepleskali stare kabine, leseni podest, konstrukcijo tobogana, zamenjali žično ograjo, namestili nov nadstrešek nad blagajno, obnovili železni del ograje, ležalne deske, montirali ograjo na vstopni klančini v jezero za

invalide in generalno očistili celo kopališče. Kupili so zložljive ležalne stole in kot veliko pridobitev 4,5 m visoko napihljivo ledeno goro z oprimki za plezanje (Interna gradiva javnega podjetja Infrastruktura Bled d.o.o.). Poleg tega imajo tudi druga igrala: veliki in mali tobogan, gugalnice, peskovnik, namizni tenis, igralnico za otroke, veliki plastični šah, vodni koš. Vse redno vzdržujejo in dopolnjujejo.

- 26) Kopališče ima zabojnike za ločeno zbiranje odpadkov, ki jih je možno reciklirati, kot npr. steklo, pločevinke, papir (N).

Ta način zbiranja odpadkov je primeren predvsem za kopališča, ki so v bližini večjih mestnih središč; ni nujno, da se zabojniki nahajajo v kopališču, lahko so postavljeni na parkirnem prostoru.

Upravljevec Grajskega kopališča upravlja tudi komunalno infrastrukturo na Bledu, na področju katere so leta 2002 uvedli t.i. ekološke otoke, kjer je možno ločeno odlaganje odpadkov. Zabojnike za ločeno odlaganje odpadkov so namestili tudi v kopališču.

- 27) Občina na področju kopališča spodbuja uporabo sonaravnih oblik prometa in gibanja, kot so kolesarjenje, pešačenje in javni promet (N).

Ta kriterij se nanaša na:

- a) javni transport;
- b) kolesarske steze, najem koles in število stojal za kolesa;
- c) organizacijo prometa in zmanjšanje zastojev;
- d) razvoj pešpoti.

Kampanja Modra zastava podpira spodbujanje alternativnih načinov prevoza; priporoča se izdelava načrta za zmanjšanje prometa v kopališče in iz njega.

Na Bledu promet in obalni red ureja občinski odlok, ki pravi, da območje jezera z otokom in obrežnim zemljiščem med obalo in do prve javne prometnice predstavlja naravno in kulturno znamenitost (Odlok o prometnem režimu in obalnem redu na območju Občine Bled, 2000). Na področju kopališča je promet prepovedan, razen za dostavo, vendar izven časa odprtja kopališča. Kolesa in motorna kolesa je možno pustiti pred vhodom na za to namenjenem lesenem pomolu s stojali, avtomobile pa na enem od parkirišč na Bledu, javnega prevoza na področju kopališča ni. Grajsko kopališče je locirano v centru Bleda, stran od prometnic. Sicer pa je v kopališču možno najeti tudi čoln na vesla za vožnjo po jezeru.

Enega največjih problemov predstavlja parkiranje, saj kopališče nima lastnega parkirnega prostora, vendar pa je avtomobile možno pustiti izven centra, na parkiriščih, kjer ni potrebno plačati, in v kopališče priti na drug način.

4. RAZISKAVA MED OBISKOVALCI

Kot nadgradnjo teoretične predstavitve okoljskega znaka Modra zastava bom v nadaljevanju predstavila rezultate raziskave, ki sem jo v poletni sezoni 2003 izvedla v Grajskem kopališču. Osnovni cilj raziskave je bil, ugotoviti vlogo Modre zastave in njenega poslanstva v Grajskem kopališču na Bledu. Iz njega so sledili izvedeni cilji:

- 1) ugotoviti ekološko odgovornost obiskovalcev in upravljavca v Grajskem kopališču na Bledu;
- 2) kaj najbolj vpliva na odločanje obiskovalcev, kje bodo preživeli počitnice, zakaj so prišli v Grajsko kopališče;
- 3) kako obiskovalci ocenjujejo izbrane kriterije (urejenost, čistoča, čistoča sanitarij, kakovost vode v jezeru in varnost), na podlagi katerih je Grajsko kopališče dobilo Modro zastavo, in odnos zaposlenih;
- 4) kakšne so spremembe ocen nekaterih storitev (urejenost, čistoča, čistoča sanitarij in odnos zaposlenih) glede na leto 2000;
- 5) kakšna je prepoznavnost Modre zastave med obiskovalci Grajskega kopališča.

4.1. METODOLOGIJA RAZISKAVE

Odločila sem se za opisno raziskovanje, in sicer opazovanje, ki sem ga vključila v predstavitev kriterijev oz. aplikacijo le-teh na Grajsko kopališče, in osebno anketiranje vzorca, katerega rezultate bom predstavila v nadaljevanju. Ciljna populacija so bili obiskovalci Grajskega kopališča, vzorčni okvir pa vsi obiskovalci Grajskega kopališča, ki so bili v času anketiranja prisotni v Grajskem kopališču. Celotni vzorec sem razdelila na dve skupini, saj sem želela ugotoviti tudi razlike med njima:

1. skupina: domači (slovenski obiskovalci),
2. skupina: tuji obiskovalci.

V času od 26. julija do 26. avgusta 2003 sem izvedla anketo med obiskovalci Grajskega kopališča; le-ta vsebuje 25 vprašanj (Priloga 2: Vprašalnik v slovenskem jeziku). Struktura ankete:

- 1) Kratkemu nagovoru so sledila prva, bolj splošna vprašanja v zvezi z naravnim okoljem, posvečanjem pozornosti tej problematiki v Sloveniji, seznanjenostjo anketirancev z njo ter viri informiranja (vprašanja 1-5).
- 2) Sledili sta vprašanja o ekološki osveščenosti/zavesti in ravnanju; torej sem preverjala ekološko odgovornost obiskovalcev (vprašanja 6 in 7).
- 3) Nadalje me je zanimalo, kaj vpliva na odločanje obiskovalcev o destinaciji, kjer bodo preživeli počitnice, in zakaj so prišli v Grajsko kopališče (vprašanja 8 in 9).
- 4) Naslednja štiri vprašanja so bila namenjena primerjavi z enakimi vprašanji, zastavljenimi obiskovalcem Grajskega kopališča že leta 2000, nanašajo pa se tudi na kriterije za pridobitev Modre zastave (vprašanja 10-13).
- 5) Sledilo je preverjanje prepoznavnosti Modre zastave in virov informiranja o njenem pomenu (vprašanja 14-16).

- 6) Zanimalo pa me je tudi mnenje obiskovalcev o kakovosti vode v Blejskem jezeru in o varnosti v Grajskem kopališču, kar se prav tako nanaša na kriterije za pridobitev Modre zastave (vprašanji 17 in 18).
- 7) Šest vprašanj je bilo namenjenih demografskim podatkom (vprašanja 19-24).
- 8) Zadnje vprašanje pa je bila pravzaprav prošnja, naj obiskovalci izrazijo svoje želje, predloge in pripombe, ki sem jih že posredovala upravljavcu, ki le-te potrebuje pri načrtovanju za prihodnjo sezono.

Ankete so bile na voljo v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku.

Anketirance sem izbirala na slučajen način ob vhodu v kopališče; večje število anketiranih domačih obiskovalcev je posledica dejstva, da so le-ti večinoma obiskovalci Grajskega kopališča; med njimi je tudi veliko tistih s sezonskimi kartami (leta 2003 je bilo izdanih 150 sezonskih kart).

Odziv je bil velik predvsem s strani slovenskih obiskovalcev; v analizi sem upoštevala le popolne ankete. Velik vpliv na stopnjo veljavnosti je imelo dejstvo, da obiskovalci anket niso bili pripravljeni reševati takoj, temveč so jih odnesli s seboj in jih vračali tekom dneva, tako da me ob morebitni dilemi niso vprašali za pojasnilo, ampak so le označili kot se jim je zdelo prav.

Analizo podatkov sem izvedla v statističnem programu SPSS, pomagala sem si tudi z učbeniki različnih avtorjev:

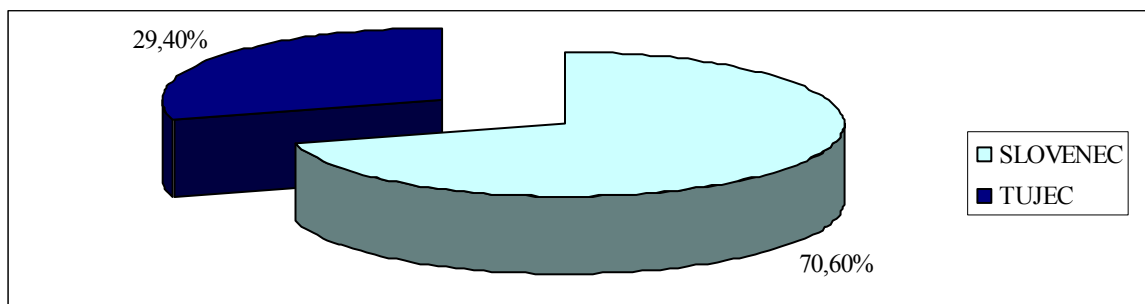
- 1) Rovan (Rovan, 2001, str. 7-161);
- 2) Voelkl in Gerber (Voelkl, et. al, str. 1999, 1-38);
- 3) Malhotra (Malhotra, 2002, optični disk).

4.2. REZULTATI

4.2.1. DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

V raziskavo sem vključila obiskovalce Grajskega kopališča, ki so bili v času anketiranja prisotni v Grajskem kopališču. V analizi sem upoštevala 221 anket. Celoten vzorec sem za potrebo posameznih vprašanj in primerjavo razdelila na dve manjši skupini, in sicer na obiskovalce, ki prihajajo iz Slovenije in na tiste, ki prihajajo iz tujine. V ta namen sem si tudi prizadevala v vzorec zajeti tako število slovenskih in tujih obiskovalcev, da bo razmerje proporcionalno dejanskemu razmerju med slovenskimi in tujimi obiskovalci. Spodnja slika prikazuje razmerje med anketiranimi slovenskimi in tujimi obiskovalci, ki se ujema z dejanskim razmerjem.

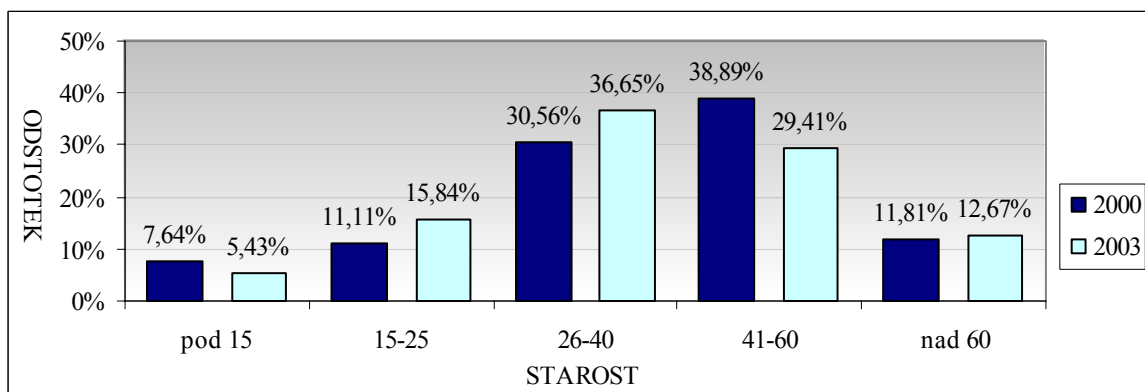
SLIKA 8: Odstotek anketiranih Slovencev in tujcev

Vir: Raziskava, 2003.

Tudi starostna struktura vzorca do neke mere odraža starostno strukturo obiskovalcev Grajskega kopališča. Le-ta je tudi zelo podobna starostni strukturi vzorca, anketiranega leta 2000, katerega odgovori bodo v nekaterih primerih tudi osnova primerjave (Priloga 3: Starostna struktura anketirancev leta 2000 in 2003, prikaz v odstotkih).

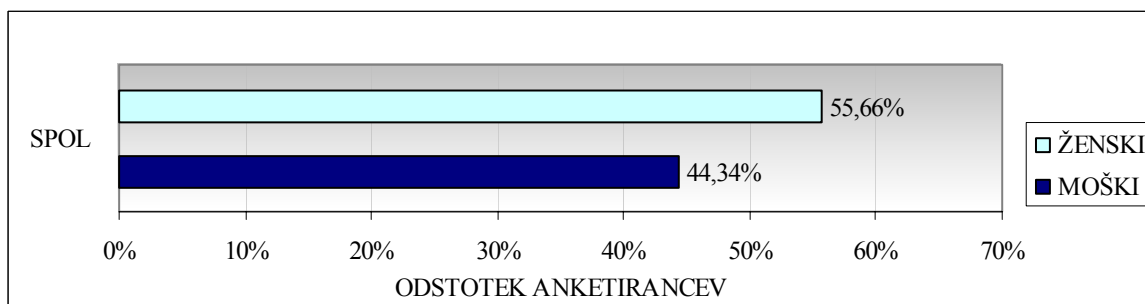
SLIKA 9: Starostna struktura anketirancev

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

Oba spola sta bila v anketiranju zastopana dokaj enakomerno, nekaj več je bilo predstavnic ženskega spola.

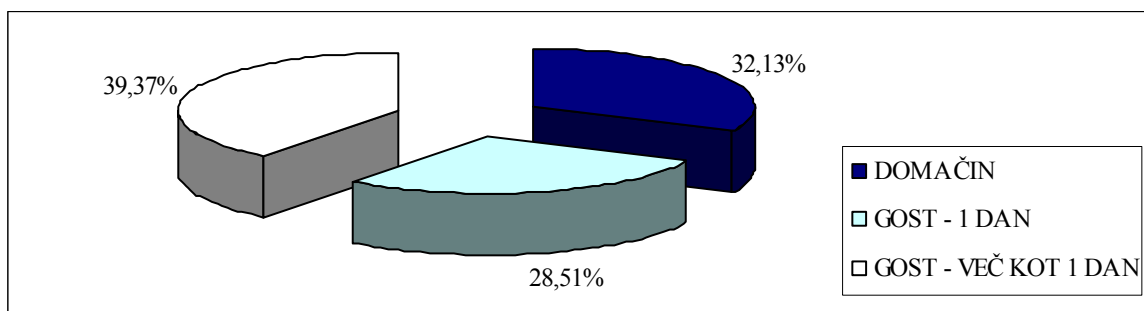
SLIKA 10: Struktura anketirancev po spolu

Vir: Raziskava, 2003.

Zanimalo me je tudi, koliko anketirancev je domačinov, koliko eno- in koliko večdnevni gostov. Pri tem se za domačine štejejo Blejci, obiskovalci iz okoliških krajev, npr. z Jesenic, iz Radovljice ..., pa za enodnevne goste; sem sodijo tudi tuji obiskovalci, ki so nastanjeni izven Bleda. Večdnevni gosti pa so tisti, ki na Bledu bivajo več kot en dan.

SLIKA 11: Domačin ali gost

Vir: Raziskava, 2003.

Nadalje sem anketirance vprašala tudi, ali so v preteklosti že obiskali Grajsko kopališče. Prav tako me je zanimala pogostost obiska v tekočem letu. Iz naslednje tabele lahko razberemo, da je:

- 1) kar 21,27 % anketirancev na dan anketiranja prvič obiskalo Grajsko kopališče;
- 2) med anketiranimi dokaj enakomerna porazdelitev glede na pogostost obiska v tem letu;
- 3) 70,58 % anketirancev Grajsko kopališče obiskalo že v preteklosti;
- 4) največ, 33,03 %, rednih obiskovalcev, ki so Grajsko kopališče obiskali že v preteklosti;
- 5) eden izmed anketirancev (drugo) novinar, ki je Grajsko kopališče obiskal tudi že v preteklih letih.

TABELA 1: Pogostost obiska v sezoni 2003 glede na pretekle sezone

POGOSTOST OBISKA V TEM LETU	ENOTAMERE	OBISKOVALEC ŽE V PRETEKLIH LETIH		
		DA	NE	SKUPAJ
PRVIČ LETOS	Število	26	47	73
	Odstotek	11,76 %	21,27 %	33,03 %
OBČASNO	Število	56	14	70
	Odstotek	25,34 %	6,33 %	31,67 %
REDNO	Število	73	4	77
	Odstotek	33,03 %	1,81 %	34,84 %
DRUGO	Število	1	0	1
	Odstotek	0,45 %	0 %	0,45 %
SKUPAJ	Število	156	65	221
	Odstotek	70,58 %	29,41 %	100,0 %

Vir: Raziskava, 2003.

4.2.2. EKOLOŠKA ODGOVORNOST OBISKOVALCEV GRAJSKEGA KOPALIŠČA

Odgovori na prvo skupino vprašanj so mi dali vpogled v seznanjenost obiskovalcev s problematiko naravnega okolja. Preverila sem hipoteze o posvečanju pozornosti naravnemu okolju in spremembi odnosa posameznikov do njega v prihodnosti.

HIPOTEZA 1: V Sloveniji se naravnemu okolju posveča premalo pozornosti.

Zanimalo me je, kaj obiskovalci Grajskega kopališča menijo o posvečanju pozornosti naravnemu okolju v Sloveniji v zadnjih letih. Kar 78,65 % anketiranih Slovencev in le 23,8 % anketiranih tujcev (62,44 % vseh anketiranih) meni, da se v Sloveniji v zadnjih letih naravnemu okolju posveča premalo pozornosti; za primerjavo sem oblikovala dva razreda, in sicer: »da«, v katerem so združeni tisti, ki menijo, da se naravnemu okolju v Sloveniji v zadnjem času posveča preveč oz. ravno prav pozornosti, in »ne«, v katerem so tisti, ki menijo, da premalo; tiste, ki so dejali, da ne vedo, večinoma so bili to tujci, sem izločila iz primerjave. Ugotovila sem, da so bili odgovori domačih in tujih obiskovalcev statistično različni ($P(\chi^2 = 43,284) = 0,000$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$). Da se v Sloveniji naravnemu okolju posveča premalo pozornosti, meni 60,16 % anketiranih žensk in 65,31 % anketiranih moških, statistično razlika ni značilna ($P(\chi^2 = 0,256) = 0,613$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$). Prav tako primerjava glede na starost, kjer sem za potrebe primerjave združila prva in druga dva razreda, ni pokazala statistično značilnih razlik ($P(\chi^2 = 0,600) = 0,741$; $m = 2$; $\alpha = 0,05$); približno 2/3 v vsaki starostni skupini mislita, da se okolju v Sloveniji v zadnjem času posveča premalo pozornosti (Priloga 4).

HIPOTEZA 2: Tujci so bolj seznanjeni s problematiko naravnega okolja kot Slovenci.

Boljše je mnenje anketirancev o lastni seznanjenosti s problematiko naravnega okolja, saj večina, 66,52 % ali 147 anketirancev meni, da so ravno prav seznanjeni, od tega 56,46 % žensk in 43,54 % moških. Tudi v tem primeru sem oblikovala razreda »da« in »ne«. Razlika glede na izvor anketiranca ($P(\chi^2 = 1,130) = 0,288$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$) statistično ni značilna, 69,87 % Slovencev in 76,92 % tujcev meni, da so seznanjeni s problematiko. Prav tako razlika statistično ni značilna med spoloma ($P(\chi^2 = 0,022) = 0,882$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$), saj je pritrdilno odgovorilo 71,54 % žensk in 72,45 % moških. Kar 50 % otrok do 15 leta meni, da so premalo seznanjeni s to problematiko, sicer pa tudi primerjava glede na starost, kjer sem za potrebe testiranja ponovno združila prva in druga dva razreda, ni pokazala značilnih razlik med skupinami ($P(\chi^2 = 2,273) = 0,321$; $m = 2$; $\alpha = 0,05$) (Priloga 5).

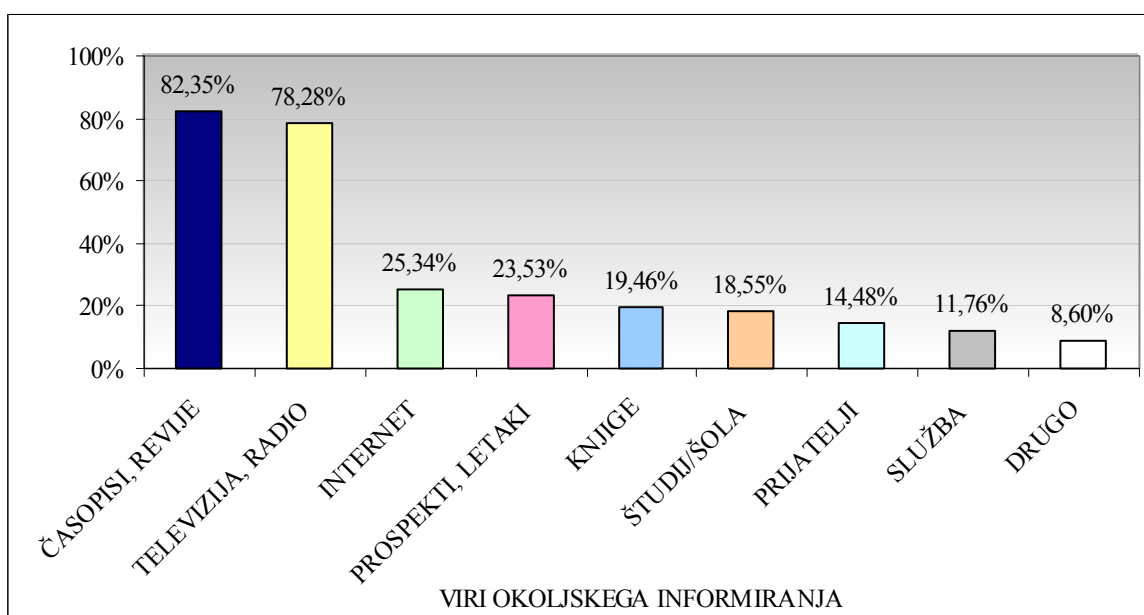
HIPOTEZA 3: Zanimanje in odnos do naravnega okolja se bosta v prihodnosti izboljšala.

83,26 % vprašanih je odgovorilo, da se bosta njihov odnos in zanimanje za naravno okolje v prihodnosti izboljšala. Razlogi so različni. Kar 58,15 % tistih, ki pravijo, da se bosta

njihov odnos in zanimanje za naravno okolje v prihodnosti spremenila v pozitivni smeri, želi prispevati k ohranjanju naravnega okolja. Sledi prepričanje, da je to zdravo, z 20,56 %, 8,70 % jih sledi svetovnim trendom, 4,89 % meni, da je moderno, prav tako 4,89 % bo svoj odnos in zanimanje za naravno okolje izboljšalo zaradi vplivov informacij, preostalih 2,72 % pa ima druge razloge (Priloga 6: Razlogi za izboljšanje odnosa in povečanje zanimanja za naravno okolje).

Različni so tudi viri okoljskega informiranja, kar za večino ljudi pomeni informiranje o naravnem okolju. Prikazani so v spodnji sliki. Vprašani so lahko obkrožili več virov, prevladuje pa informiranje iz medijev.

SLIKA 12: Najpogostejši viri okoljskega informiranja

Vir: Raziskava, 2003.

4.2.2.1. EKOLOŠKO ZAVEDANJE

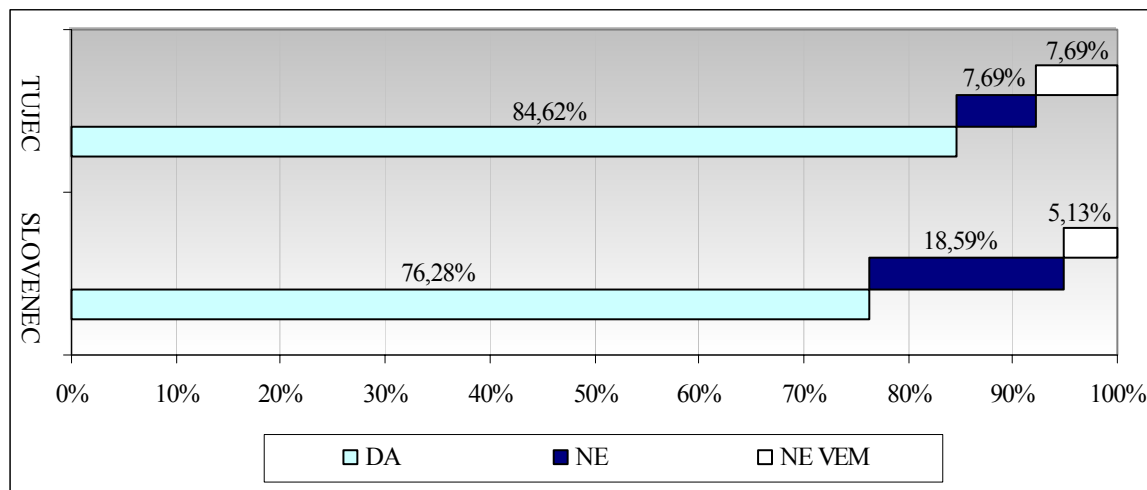
Ekološka odgovornost obsega zavedanje problematike in ravnanje posameznika. Po pričakovanjih se veliko anketirancev tega zaveda in so seznanjeni z ekološkimi problemi. Ko je potrebno tudi aktivno prispevati in ravnati v skladu z ekološkimi zakoni, pa nekateri pozabijo na tovrstne probleme.

HIPOTEZA 4: Obiskovalci Grajskega kopališča so ekološko osveščeni.

Obiskovalce sem vprašala, ali menijo, da so ekološko osveščeni. Kar 78,73 % vseh anketirancev oz. 84,61 % anketiranih tujcev in 76,29 % anketiranih Slovencev meni, da so. Za primerjavo sem oblikovala skupini »osveščeni«, kjer so tisti, ki so odgovorili z da, in »ostali«, v kateri so tisti, ki menijo, da niso osveščeni, in tisti, ki ne vedo. Razlika med slovenskimi in tujimi anketiranci statistično ni značilna, kar je pokazala tudi primerjava

($P(\chi^2 = 1,903) = 0,168$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$). Mnenja, da so ekološko osveščeni, je kar 83,74 % anketiranih žensk in 72,45 % anketiranih moških, razlika med spoloma je statistično značilna ($P(\chi^2 = 4,153) = 0,042$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$). Prav tako je primerjava med starostnimi skupinami pokazala statistično značilno razliko ($P(\chi^2 = 20,953) = 0,000$; $m = 2$; $\alpha = 0,05$). Korelacija med starostjo (naraščajočo) in stopnjo osveščenosti (padajočo) je negativna ($-0,306$ pri $\alpha = 0,01$), kar pomeni, da so starejši bolj osveščeni od mlajših (Priloga 7).

SLIKA 13: Mnenje anketirancev o lastni ekološki osveščenosti glede na izvor

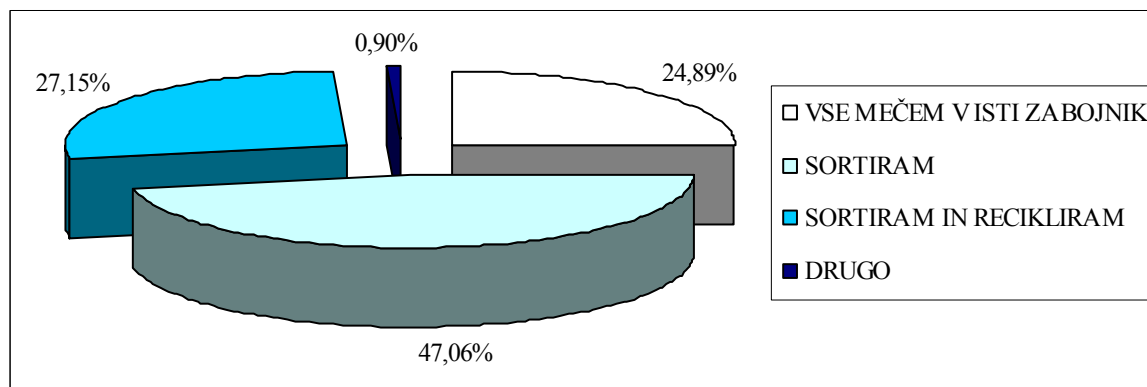

Vir: Raziskava, 2003.

4.2.2.2. EKOLOŠKO RAVNANJE

Da bi preverila ekološko ravnanje obiskovalcev, sem jih povprašala, kako ravnaajo z odpadki. Ravnanje z odpadki je ena od možnih manifestacij ekološkega ravnanja posameznika, ki se vedno bolj uveljavlja. Tudi v občini Bled se uveljavlja ločeno zbiranje odpadkov s pomočjo t.i. ekoloških otokov.

SLIKA 14: Ravnanje anketirancev z odpadki

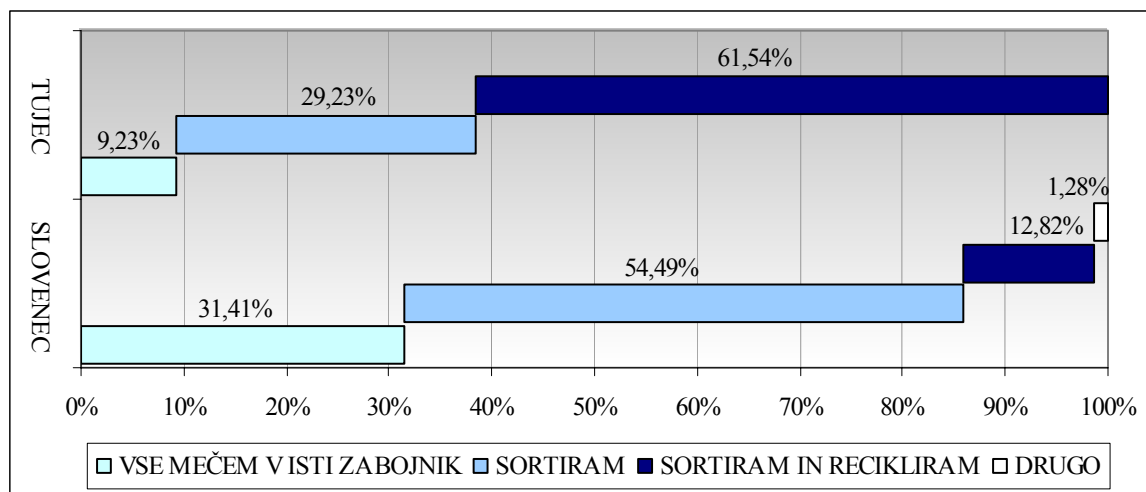

Vir: Raziskava, 2003.

HIPOTEZA 5: Ravnanje tujih anketirancev je bolj ekološko naravnano kot ravnanje anketirancev iz Slovenije.

Iz spodnje slike je razvidno, da večina anketiranih Slovencev sortira in večina anketiranih tujcev sortira in reciklira. Kar 31,41 % anketiranih Slovencev še vedno meče vse odpadke v isti zabojnik. Da je razlika v ravnanju z odpadki med anketiranci glede na izvor statistično značilna, je pokazala tudi primerjava ($P(\chi^2 = 55,101) = 0,000$; $m = 2$; $\alpha = 0,05$). Prav tako je statistično značilna razlika med starostnimi skupinami ($P(\chi^2 = 10,266) = 0,036$; $m = 4$; $\alpha = 0,05$), kjer sem ponovno oblikovala tri starostne skupine; kar 37,78 % mladih pod 26 let, 24,66 % med 26 in 60 let in le 7 % starejših od 60 let meče vse odpadke v isti zabojnik. Ni pa statistično značilna razlika med spoloma ($P(\chi^2 = 4,532) = 0,104$; $m = 2$; $\alpha = 0,05$); 21,14 % žensk in 30,21 % moških meče vse odpadke v isti zabojnik (Priloga 8).

SLIKA 15: Ravnanje z odpadki glede na izvor anketiranca

Vir: Raziskava, 2003.

4.2.3. DEJAVNIKI IZBIRE DESTINACIJE

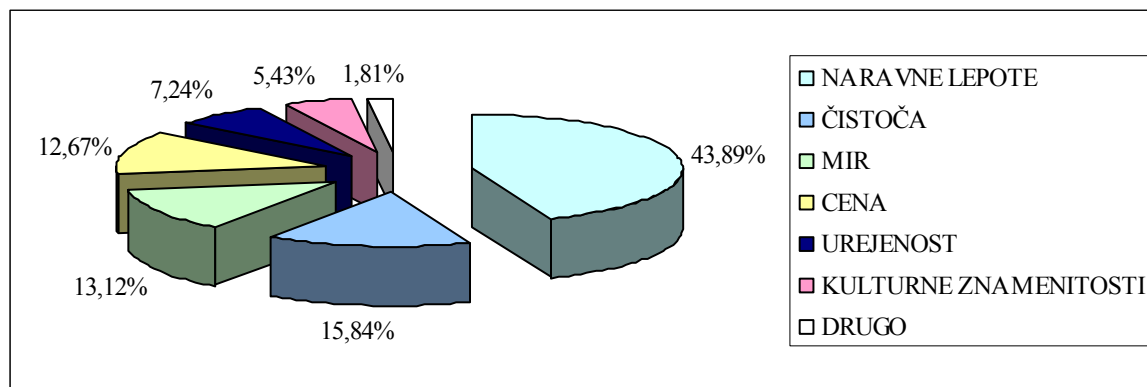
Na vsako odločitev, ki jo sprejmemo, vplivajo različni dejavniki, ki jim vsak posameznik pripisuje različno težo. Zanimalo me je, kateri dejavniki so na splošno najpomembnejši pri izbiri dopustniške destinacije in kateri dejavniki so vplivali na odločitev za obisk Grajskega kopališča. Želela sem tudi dokazati, da cena ni najpomembnejši dejavnik pri izbiri dopustniške destinacije.

4.2.3.1. SPLOŠNI DEJAVNIKI

Ker je Bled ena od možnih poletnih dopustniških destinacij, me je zanimalo, kateri dejavniki in v kakšni meri vplivajo na odločanje obiskovalcev Grajskega kopališča pri izbiri destinacije, kjer bodo preživeli počitnice. Prosila sem jih, da rangirajo različne

dejavnike glede na vpliv le-teh na odločanje. Na voljo je bilo sedem različnih dejavnikov in opcija drugo, obiskovalci pa so izbrali in rangirali tiste, ki so se njim zdeli pomembni.

SLIKA 16: Najpomembnejši dejavnik izbire dopustniške destinacije

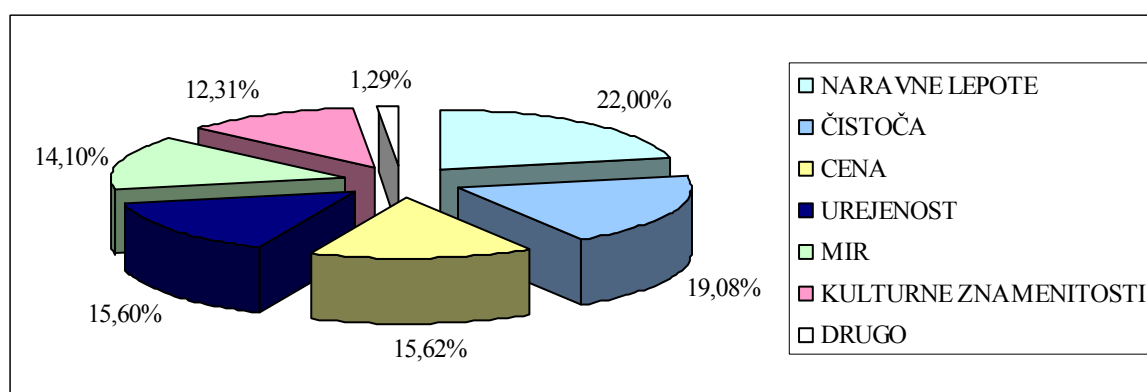

Vir: Raziskava, 2003.

HIPOTEZA 6: Cena ni najpomembnejši dejavnik pri izbiri dopustniške destinacije.

Če upoštevamo samo odstotek, ki ga je vsak dejavnik dobil kot absolutno najpomembnejši, je rezultat tak kot na prejšnji sliki. Možna pa je tudi interpretacija s ponderiranjem (dejavnik, ki je za posameznika najpomembnejši, je dobil 7 točk, naslednji 6 itn.), kjer pa rezultat, vsaj glede vrstnega reda, ni veliko drugačen. V nobenem primeru cena ni na prvem mestu; za absolutno najpomembnejšo (torej prvo v rangi) jo je izbralo 12,67 % anketirancev. Pristala je na četrtem mestu. Ko pa sem posameznim dejavnikom pripisala ponderirane vrednosti, je cena s 15,62 % zasedla tretje mesto.

SLIKA 17: Ponderinani rang dejavnikov izbire dopustniške destinacije

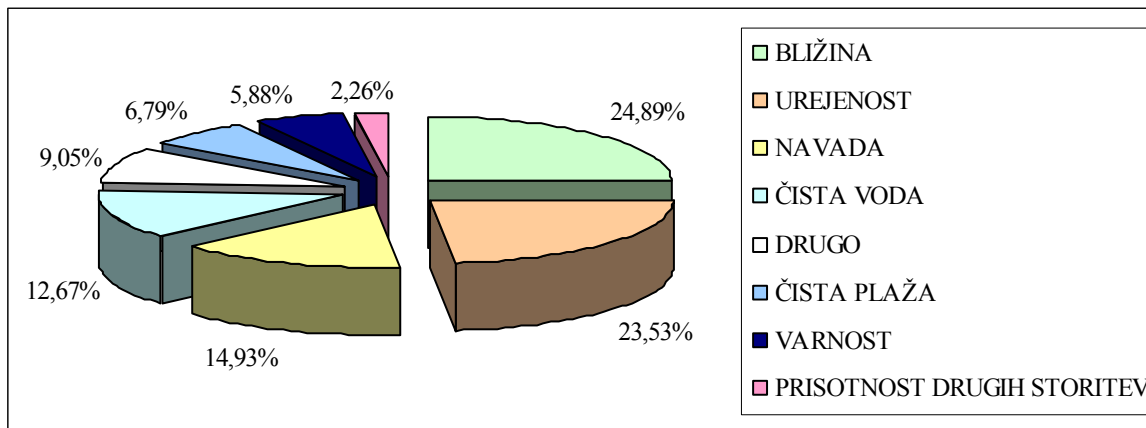
Vir: Raziskava, 2003.

4.2.3.2. DEJAVNIKI NA PRIMERU GRAJSKEGA KOPALIŠČA

Obiskovalce sem prosila tudi, naj rangirajo dejavnike, ki so vplivali na njihovo odločitev za obisk Grajskega kopališča. Če gledamo samo absolutno najpomembnejše dejavnike, je

najpomembnejši dejavnik bližina, sledita pa urejenost in navada. Najmanj obiskovalcev je najpomembnejšo vlogo za obisk Grajskega kopališča pripisalo drugim storitvam.

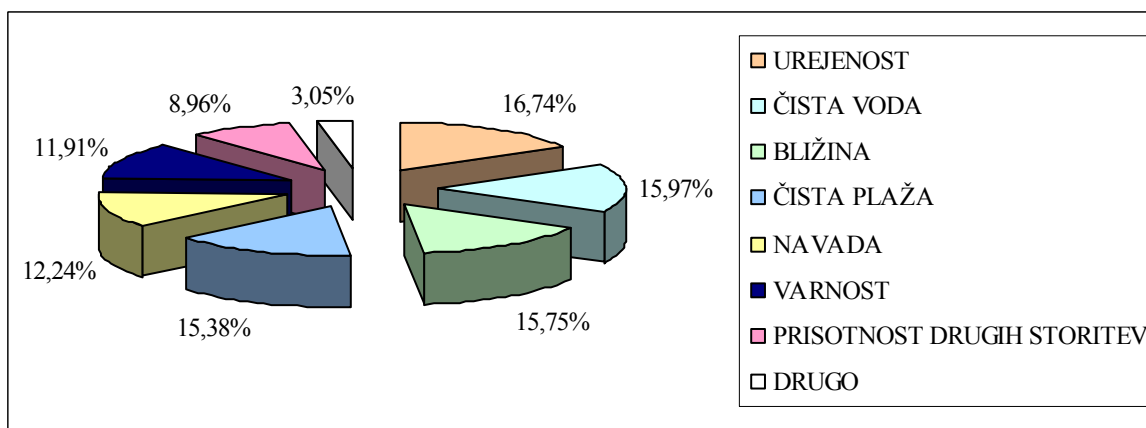
SLIKA 18: Najpomembnejši dejavnik za obisk Grajskega kopališča

Vir: Raziskava, 2003.

Če pa tudi tukaj upoštevamo ponderirane vrednosti, je najpomembnejša urejenost, sledi čista voda, pa bližina in čista plaža. Spet so najmanj pomembne druge storitve, ki pa so, če upoštevamo predloge, ki so jih obiskovalci pisali na koncu ankete, za nekatere pomembne. Zato je potrebno obstoječe izboljšati in uvesti nove. S tem bodo zadovoljili obstoječe obiskovalce in pritegnili nove.

SLIKA 19: Ponderirani rang dejavnikov za obisk Grajskega kopališča

Vir: Raziskava, 2003.

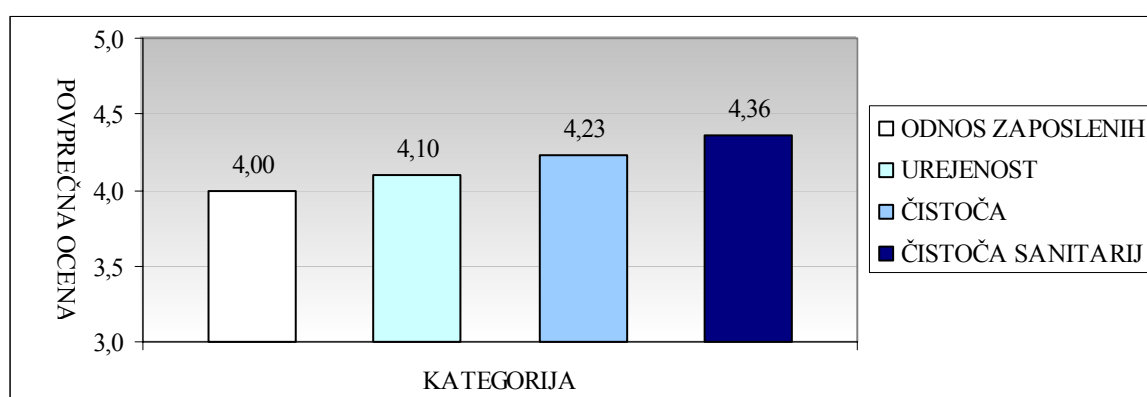
4.2.4. OCENA IZBRANIH KRITERIJEV MODRE ZASTAVE S STRANI OBISKOVALCEV

Kot sem že omenila, sem obiskovalce prosila tudi, naj z oceno od 1 do 5 ocenijo urejenost, čistočo in čistočo sanitarij v Grajskem kopališču na Bledu; na željo upravljavca sem dodala tudi odnos zaposlenih.

HIPOTEZA 7: Ocene in mnenja kopalcev potrjujejo zadovoljevanje kriterijev FEE.

Spodnja slika kaže povprečje ocen vseh 221 anketiranih, ki so zelo dobre; z izjemo odnosa zaposlenih so vse višje od 4 in potrjujejo zadovoljevanje kriterijev FEE. Če povprečne ocene primerjamo med slovenskimi in tujimi obiskovalci, ugotovimo, da so bili tujci nekoliko strožji ocenjevalci; enostranski t test pa je statistično značilno razliko pokazal le v primeru čistoče sanitarij ($P(t = 2,639) = 0,005$; $m = 219$; $\alpha = 0,05$), med tem ko razlika glede na izvor obiskovalcev statistično ni značilna za povprečno oceno odnosa zaposlenih ($P(t = 1,554) = 0,062$; $m = 219$; $\alpha = 0,05$), urejenosti ($P(t = 1,625) = 0,3265$; $m = 219$; $\alpha = 0,05$) in čistoče ($P(t = 3,053) = 0,053$; $m = 219$; $\alpha = 0,05$) (Priloga 9).

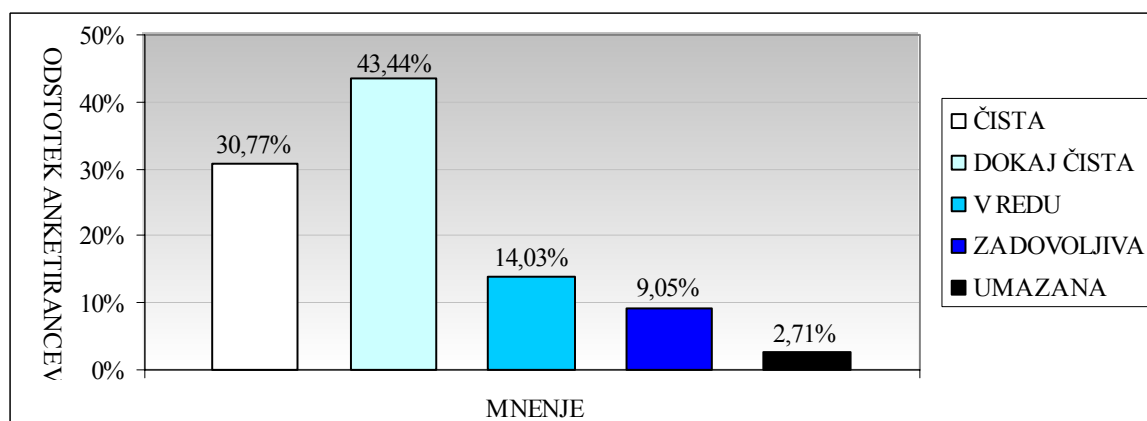
SLIKA 20: Povprečna ocena odnosa zaposlenih, urejenosti, čistoče in čistoče sanitarij v Grajskem kopališču

Vir: Raziskava, 2003.

Razveseljivo je tudi mnenje o kakovosti vode v Blejskem jezeru, saj kar 74,21 % vseh anketirancev meni, da je voda čista oz. dokaj čista, le 2,71 % pa meni, da je umazana. Bolj kritični so bili tokrat Slovenci, značilno razliko med skupinama pa je pokazala tudi primerjava s pomočjo t testa ($P(t = -6,319) = 0,000$; $m = 219$; $\alpha = 0,05$) in testa χ^2 , kjer sem oblikovala skupine »čista« za čista in dokaj čista, »v redu« in »umazana« za zadovoljiva in umazana ($P(\chi^2 = 19,025) = 0,000$; $m = 2$; $\alpha = 0,05$) (Priloga 10).

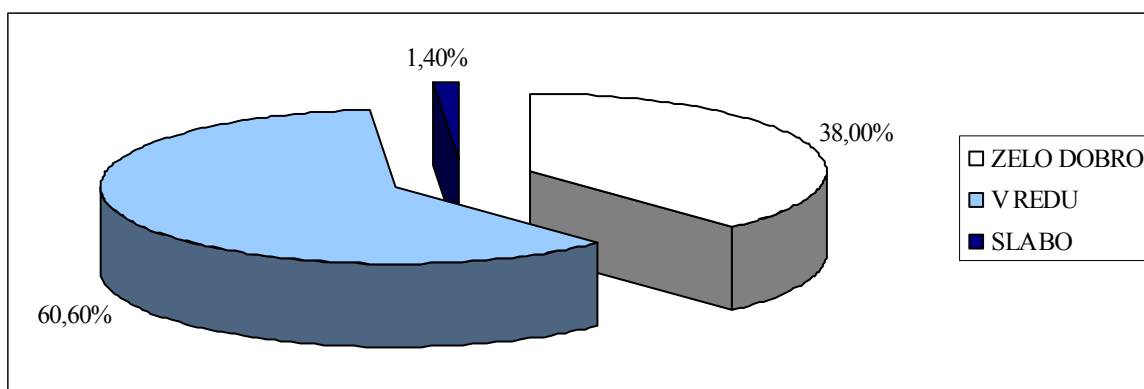
SLIKA 21: Mnenje anketirancev o kakovosti vode v Blejskem jezeru

Vir: Raziskava, 2003.

Slovenski obiskovalci so tudi varnost v Grajskem kopališču ocenili nekoliko slabše kot tuji, od katerih nihče ne meni, da je za varnost slabo poskrbljeno. Primerjava, za katero sem oblikovala razreda »zelo dobro« in »ostali«, ki zajema odgovora v redu in slabo, pa je pokazala, da razlika glede na izvor obiskovalca statistično ni značilna ($P(\chi^2 = 4,921) = 0,027$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$). Sicer le 1,40 % vseh anketirancev meni, da je za varnost slabo poskrbljeno, 38,00 % jih meni, da zelo dobro. V prihodnosti bo potrebno prepričati še preostalih 60,60 %, ki menijo, da je za varnost v redu poskrbljeno, da je le-to zelo dobro urejeno, in hkrati upravičiti njihovo zaupanje (Priloga 11).

SLIKA 22: Mnenje anketirancev o varnosti v Grajskem kopališču

Vir: Raziskava, 2003.

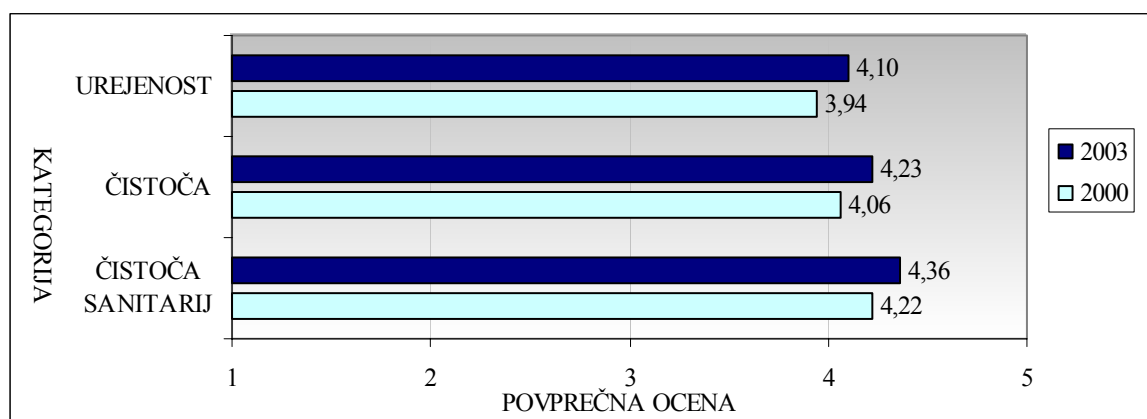
4.2.5. PRIMERJAVA POVPREČNIH OCEN NEKATERIH STORITEV S POVPREČNIMI OCENAMI IZ LETA 2000

Leta 2000 je bila v Grajskem kopališču izvedena anketa, ki je vsebovala tudi štiri vprašanja, ki sem jih zaradi primerjave v času ponovno zastavila leta 2003. To so vprašanja, katerih rezultate sem predstavila že v prejšnji točki. Obiskovalci so ocenjevali odnos zaposlenih, urejenost, čistočo in čistočo sanitarij v Grajskem kopališču z oceno od 1 do 5. Sledi primerjava rezultatov med letoma.

HIPOTEZA 8: Povprečne ocene izbranih kriterijev so se v letu 2003 izboljšale glede na leto 2000.

Iz spodnje slike lahko ugotovimo, da so bili rezultati, kar se tiče urejenosti, čistoče in čistoče sanitarij, že leta 2000 zelo dobri in da so se v letu 2003 še izboljšali; predvsem za urejenost upravljavec v prihodnosti pričakuje še večje zadovoljstvo obiskovalcev, saj kopališče čaka na gradbeno sanacijo. Tudi t test je potrdil, da so razlike med povprečnimi ocenami leta 2000 in 2003 statistično značilne: urejenost ($P(t = 2,934) = 0,046$; $m = 220$; $\alpha = 0,05$), čistoča ($P(t = 3,113) = 0,002$; $m = 220$; $\alpha = 0,05$) in čistoča sanitarij ($P(t = 2,555) = 0,011$; $m = 220$; $\alpha = 0,05$) (Priloga 12).

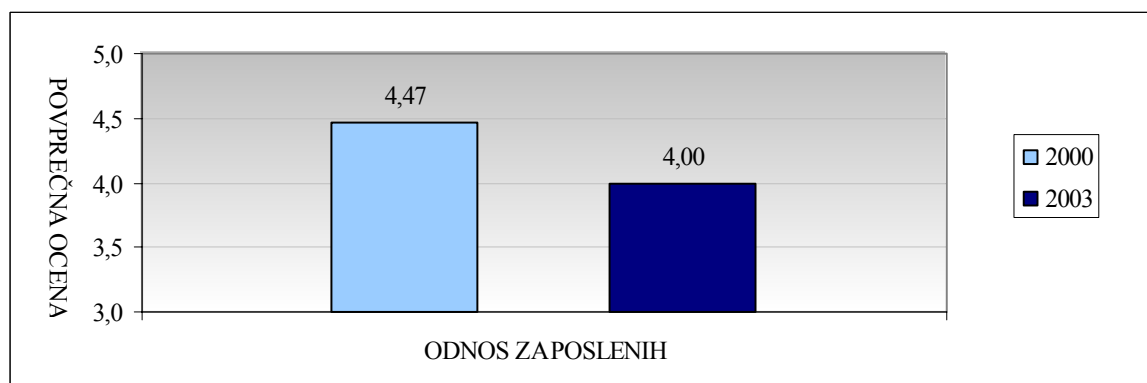
SLIKA 23: Primerjava povprečnih ocen urejenosti, čistoče in čistoče sanitarij med letoma 2000 in 2003

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

V nasprotju s prejšnjo sliko pa v naslednji lahko ugotovimo, da se je poslabšala povprečna ocena odnosa zaposlenih do obiskovalcev. Leta 2000 je bila najvišja od vseh in je leta 2003 ne le najnižja, temveč se je tudi znižala skoraj za pol ocene. Razlika je statistično značilna ($P(t = -8,298) = 0,000$; $m = 220$; $\alpha = 0,05$) (Priloga 12).

SLIKA 24: Primerjava povprečnih ocen odnosa zaposlenih med letoma 2000 in 2003

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

V Grajskem kopališču zaradi sezonskega značaja iskanje kadrov vsako leto predstavlja velik problem. Poleg vodje kopališča so bili vedno zaposleni večinoma študenti, ki se vsako leto menjajo, kar ne ugaja predvsem rednim gostom; že leta 2003 je upravljavec, ki se zaveda tega problema, zaposlil novega rednega delavca na kombinirano delovno mesto reševalec iz vode – strojnik (Grajsko kopališče – Smučišče Straža), za leto 2004 pa se obetajo nove spremembe, vse v smeri povečanja zadovoljstva obiskovalcev.

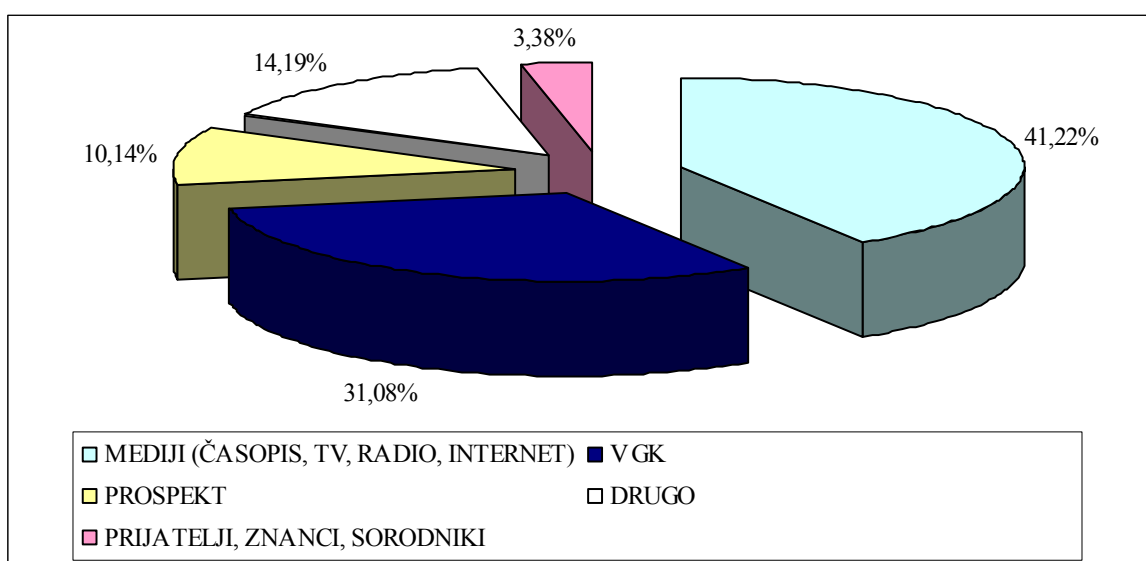
4.2.6. PREPOZNAVNOST MODRE ZASTAVE MED OBISKOVALCI

Tri vprašanja so bila namenjena ugotavljanju prepoznavnosti Modre zastave med obiskovalci Grajskega kopališča. Odločila sem se, da rezultate predstavim na koncu.

HIPOTEZA 9: Obiskovalci Grajskega kopališča so slabo seznanjeni s pomenom Modre zastave.

Kar 66,97 % obiskovalcev meni, da poznajo pomen Modre zastave, torej niso slabo seznanjeni; viri, iz katerih so zanj izvedeli, pa so različni. Večina je izvedela iz medijev, kar 15,54 % iz časopisov, 8,78 % iz radia in televizije ter 10,14 % z interneta (ostalih 6,76 % je napisalo zgolj mediji) in v Grajskem kopališču. Sledi odgovor »drugo«, kjer večina ni napisala od kod, pa prospekti ter prijatelji, znanci, sorodniki. Največ obiskovalcev, če medijev ne jemljemo kot celote, je za pomen izvedelo v Grajskem kopališču.

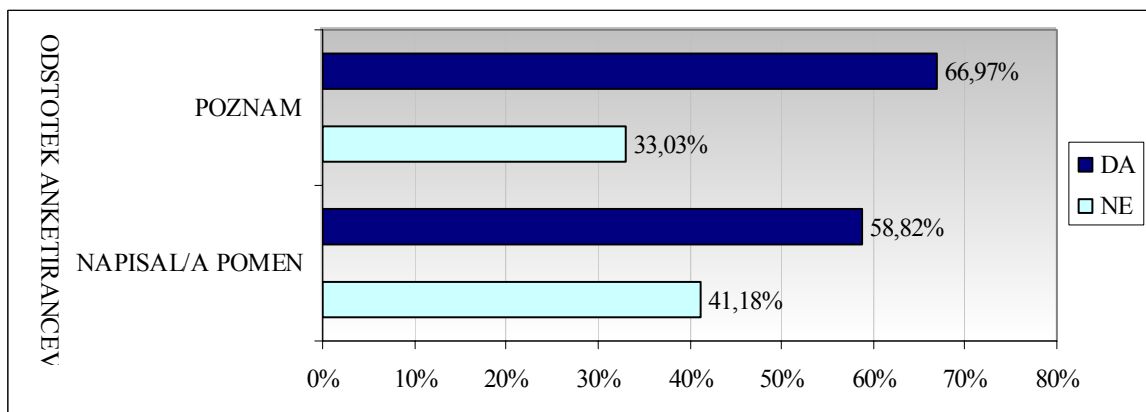
SLIKA 25: Viri informiranja tistih, ki poznajo pomen Modre zastave, o njenem pomenu

Vir: Raziskava, 2003.

Vendar pa je pravi pomen napisalo 58,82 % vseh anketiranih; trije so napisali napačen pomen, drugi pa so pustili prazno. Ugotovimo lahko, da obiskovalci Grajskega kopališča niso slabo seznanjeni s pomenom Modre zastave.

SLIKA 26: Razlika med tistimi, ki so rekli, da vedo, kaj pomeni Modra zastava, in tistimi, ki so dejansko napisali njen pomen

Vir: Raziskava, 2003.

HIPOTEZA 10: Tuji obiskovalci so bolj seznenjeni s pomenom Modre zastave kot slovenski.

To trditev lahko zavrnem, saj je kar 82,69 % anketiranih Slovencev in le 29,23 % anketiranih tujcev odgovorilo, da vedo, kaj pomeni Modra zastava; dejanski pomen oz. asociacijo je napisalo 72,44 % anketiranih Slovencev in 29,23 % anketiranih tujcev. Razlika je statistično značilna, anketirani slovenski obiskovalci so bolj seznanjeni s pomenom Modre zastave kakor anketirani tujci ($P(\chi^2 = 40,576) = 0,000$; $m = 1$; $\alpha = 0,05$) (Priloga 13).

4.3. OSNOVNE UGOTOVITVE

Večina anketirancev prihaja z Bleda in okolice (enodnevni gostje), torej iz Slovenije, Grajsko kopališče so obiskali že v preteklosti in na dan anketiranja niso bili v kopališču prvič to sezono, nekaj več je bilo žensk kot moških, prevladujejo zaposleni, večina je starih med 26 in 40 let. Lahko rečemo, da profil anketirancev odraža tudi profil obiskovalcev Grajskega kopališča.

S pomočjo raziskave sem ugotovila, da se večina anketirancev zaveda škode, ki jo povzročamo naravnemu okolju, manj pa je takih, ki so tudi sami pripravljene vzpostaviti aktiven odnos do njega. V Sloveniji naj bi naravnemu okolju posvečali premalo pozornosti, vendar pa večina anketirancev namerava svoj odnos in zanimanje za naravno okolje v prihodnosti izboljšati. Naravne lepote so najpomembnejši dejavnik pri izbiri dopustniške destinacije.

Upravljevec ni le ekološko osveščen, temveč tudi ravna v skladu z ekološkimi zahtevami, torej ekološko odgovorno. Dokaz za to je Modra zastava, pa tudi ocene in mnenja obiskovalcev. Glavna naloga upravljavca je, da tudi pri obiskovalcih zbudi potrebo po aktivnem odnosu do okolja, jih torej informira in vzgaja.

4.3.1. PREDLOGI

V času pisanja diplomske naloge sem dobila različne ideje v zvezi z Grajskim kopališčem; odločila sem se napisati tri predloge, katerih upoštevanje bi pripomoglo k boljši predstavitvi kopališča in tudi ostalih turističnih infrastrukturnih objektov, ki jih upravlja Infrastruktura Bled d.o.o. Hkrati bi pomagalo vzpostaviti aktiven odnos obiskovalcev do naravnega okolja.

4.3.1.1. IZDELAVA PROSPEKTA GRAJSKEGA KOPALIŠČA

Prvi predlog je izdelava prospekta, ki bi poleg predstavitve kopališča, zemljevida le-tega, vseboval tudi slike in podatke o živalskih in rastlinskih vrstah v, na in ob Blejskem jezeru, npr. lokvanjih in labodih, ki so zaščiteni. Obiskovalcem je potrebno povedati, kaj je

značilno za te rastline in živali, kaj je potrebno storiti oz. česa ne smejo storiti, ko se jim približajo.

Prospekt bi imel torej dve glavni nalogi, tj. informiranje o kopališču (predstavitev, obratovalni čas, storitve, cenik, zemljevid z označbami) in okoljsko izobraževanje (predstavitev rastlin in živali z napotki, npr. hranjenje labodov, predstavitev Modre zastave in kriterijev, ki jih mora kopališče izpolnjevati za njeno pridobitev). Na voljo bi bil v kopališču, TIC-u in pri vseh drugih turističnih subjektih na Bledu.

4.3.1.2. IZDELAVA DOMAČE STRANI PODJETJA NA INTERNETU

Dobra četrtina anketirancev je med viri okoljskega informiranja izbrala tudi internet; dobrih 10 % tistih, ki poznajo Modro zastavo, je preko tega medija izvedelo za pomen okoljskega znaka.

Ko sem sama iskala podatke o Modri zastavi, sem podatek o Modri zastavi v Grajskem kopališču našla le na domači strani društva DOVES. Samo Grajsko kopališče je zelo skopo, pa še to le v času kopalne sezone, predstavljeno na domači strani javnega zavoda Turizem Bled, v rubriki obvestila, kjer je dejansko možno izvedeti le za odpiralni čas in ceno vstopnic; podana je tudi informacija, da je bilo kopališče dvakrat izbrano za Slovensko naj kopališče, med tem ko o Modri zastavi ni povedanega nič. Poleg tega Grajsko kopališče najdemo tudi med šestimi najbolj obiskanimi naravnimi kopališči v Sloveniji na domači strani Slovenske nacionalne turistične organizacije (Kopališča, 2003); če želimo o njem izvedeti več, spet pristanemo na domači strani javnega zavoda Turizem Bled.

Upravljavcu zato predlagam, da izdela svojo domačo stran, kjer bodo predstavljeni vsi turistični infrastrukturni objekti, ki jih upravlja, poleg turistične pa tudi komunalna infrastruktura. Pomembno je tudi, da bo na to stran možno priti preko povezave z domače strani javnega zavoda Turizem Bled, Občine Bled, Slovenske nacionalne turistične organizacije in obratno, in s te strani ob predstavitvi kampanje Modra zastava priti tudi na domači strani društva DOVES oz. FEE. Modra zastava je kot sem že omenila pomembna tudi z vidika trženja kopališča, ki jo ima, zato se mi zdi z vidika upravljavca kopališča pomembno, da na domači strani ob predstavitvi kopališča ponudi tudi informacije o tem ekološkem znaku in obiskovalcem tako pove, kaj lahko pričakujejo, obenem pa jih tudi okoljsko izobražuje.

4.3.1.3. NOVE OBLIKE OKOLJSKO VZGOJNIH AKTIVNOSTI NA LOKALNI RAVNI

Med vzgojne aktivnosti lahko uvrstimo tudi prospekt Grajskega kopališča in postavitev domače strani, vsaj v obliki, kot ju predlagam. Ti dve obliki bi dosegli predvsem tuje obiskovalce Grajskega kopališča, ki pred obiskom Bleda iščejo informacije preko

svetovnega spleta in ob prihodu na Bled obiščejo Turistično informativni center, pa tudi slovenske, vendar nekoliko manj domačine in obiskovalce iz bližnje okolice, ki jih je največ. Za okoljsko vzgojo teh predlagam vzpostavitev sodelovanja z vrtci in šolami v blejski občini v smislu risanja in pisanja spisov na temo naravnega okolja in ekološke osveščenosti. Občina Bled mesečno izdaja tudi t.i. Blejske novice, kjer je bila lani predstavljena Modra zastava v Grajskem kopališču; temu bi v prihodnosti dodala nagradna vprašanja, vsem oglasom upravljavca v Blejskih novicah in drugih medijih pa bi dodala podobo Modre zastave. Ob tem ne smemo pozabiti na obiskovalce, ki ne živijo v blejski občini. Zato je potrebno vključiti tudi komuniciranje v obliki predstavitve in morda nagradnega vprašanja ali križanke na lokalnih radijskih postajah in v dnevnem časopisju.

SKLEP

Turizem je največja gospodarska dejavnost v 21. stoletju (Kovač et al., 2002, str. 5), osnova za njegov razvoj pa je okolje, tako naravno kot tudi kulturno in socialno. Vendar pa okolje zaradi turizma trpi nepopravljivo škodo, turizem okolje tudi uničuje, kar pomeni, da sam sebi spodkopava temelje.

Več kot dve tretjini anketirancev je mnenja, da se v Sloveniji problematiki naravnega okolja posveča premalo pozornosti. Spodbudno pa je, da kar 83,26 % vseh anketirancev meni, da se bosta njihov odnos in zanimanje za naravno okolje v prihodnosti izboljšala, večinoma zaradi želje prispevati k ohranjanju naravnega okolja in tudi zaradi zdravja.

Ekološka zavest je danes na višjem nivoju kot ekološko ravnanje, čemur naj bi botrovalo pomanjkanje etike v vedenju. Dokaz za to je tudi podatek, da je še vedno veliko Slovencev, ki mečejo vse odpadke v isti zabojnik. Kar dobra tretjina anketiranih Slovencev, obiskovalcev Grajskega kopališča, sodi v to skupino; čeprav se večinoma zavedajo povzročene škode, menijo, da so ekološko osveščeni. Seveda ločeno zbiranje odpadkov v Sloveniji še ni tako uveljavljeno kot v EU, od koder prihaja večina tujih anketirancev, vendar pa se bo moralo delovati v tej smeri. Za to obstaja več instrumentov.

Pri izbiri turistične destinacije ima vedno večjo vlogo ekološka kakovost, ki se nanaša na kakovost naravnih značilnosti; tudi rezultati ankete so pokazali, da cena ni najpomembnejši dejavnik pri izbiri počitniške destinacije in da imajo največjo težo naravne lepote destinacije.

Ekološko označevanje sodi med instrumente ekološke politike in znotraj tega tudi program Modra zastava, kombiniran ekološki znak, ki je informacija obiskovalcu in nagrada upravljavcu. Hkrati pa je obiskovalcu lahko tudi zgled aktivnega odnosa do naravnega okolja in spodbuda za spremembo lastnega odnosa do njega. Raziskava je pokazala, da obiskovalci Grajskega kopališča, ki prihajajo iz Slovenije, bolje poznajo pomen Modre zastave kot tuji obiskovalci. Zanj so izvedeli večinoma iz medijev (časopisi, televizija, radio in internet), kar je tudi na splošno najpogostejši vir okoljskega informiranja, in v Grajskem kopališču.

Grajsko kopališče je eno izmed sedmih slovenskih naravnih kopališč, ki so leta 2003 prejela Modro zastavo, saj izpolnjuje vse obvezne in večinoma tudi neobvezne kriterije, kar pomeni, da je ravnanje upravljavca ekološko odgovorno. To je potrdila tudi raziskava med obiskovalci. Le-ti so zelo dobro ocenili urejenost, čistočo in čistočo sanitarij. Prav tako jih zelo malo (2,71 %) meni, da je voda v Blejskem jezeru umazana; tudi analize vzorcev kažejo, da je kakovost vode, ki je najpomembnejši izmed vseh 27 kriterijev Modre zastave, ustrezna glede na Direktivo kakovosti kopalne vode 76/160/EEC. Le 1,40 % anketirancev je mnenja, da je slabo poskrbljeno za varnost.

Le tisti, ki vedo, kaj pomeni Modra zastava, lahko izbirajo med kopališči in marinami, ki jo imajo, in preostalimi ter tudi tako pripomorejo k zaščiti naravnega okolja. Takih obiskovalcev je v Grajskem kopališču kar veliko, zato bi bilo morda bolj zanimivo preveriti prepoznavnost Modre zastave med tistimi, ki se kopajo v drugih kopališčih ob Blejskem jezeru.

LITERATURA

1. Benedik Božo, Kolman Leopold, Rozman Franc: Bled na starih razglednicah. Bled: Samozaložba, 1997. 214 str.
2. Benedik Božo: Bled nekoč in danes. Bled: Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Bled, 2003. 404 str.
3. Inskeep Edward: Tourism Planning. An Integrated and Sustainable Development Approach. New York: Van Nostrand Reinhold, 1991. 508 str.
4. Kotler Philip: Marketing Management – trženjsko upravljanje: analiza, načrtovanje, izvajanje in nadzor. 2. popravljena izdaja. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1998. 832 str.
5. Malhotra, Naresh K.: Basic Marketing Research: Applications to Contemporary Issues. Upper Saddle River (NJ): Prentice Hall, cop., 2002. 685 str.
6. Mihalič Tanja: Ekološko označevanje v turizmu. 1. del. Lipov List, Ljubljana, 35 (1993), 9, str. 234-235.
7. Mihalič Tanja: Ekološko označevanje v turizmu. 2. del. Lipov List, Ljubljana, 35 (1993), 10, str. 268-269.
8. Mihalič Tanja: Danes se turistični kraji vedno bolj diferencirajo po ekološkem kriteriju: Modra zastava ali zakaj (tudi) slovenski turizem potrebuje ekološko označevanje. Delo, Ljubljana, 36 (1994), 79, str. 9.
9. Mihalič Tanja: Ekonomija okolja v turizmu. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1995. 217 str.
10. Mihalič Tanja: Environmental Responsibility + Knowledge for Environmentally Friendlier Tourism: The Case of the Blue Flag: 10th Anniversary Blue Flag Conference, Halkidiki, November, 1997, Greece. Halkidiki: Blue Flag, 1997. 10 str.
11. Mihalič Tanja: Environmental Management of a Tourist Destination: A Factor of Tourism Competitiveness. Tourism Management, 21 (2000), 1, str. 65-78.
12. Mihalič Tanja: The European Blue Flag Campaign for Beaches in Slovenia: A Programme for Raising Environment Awareness. Sustainable tourism, 2003, str. 89-102.
13. Rovan Jože, Turk Tomaž: Analiza podatkov s SPSS za Windows. Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 2001. 262 str.
14. Škrjanc Renata: Šobcu in Bledu modra zastava. Gorenjski Glas, Kranj, LVI (2003), 47, str. 3.
15. Tanackovič Tatjana: Vse tri marine dobile modro zastavo. Dnevnik, Ljubljana, LIII (2003), 133, str. 9.
16. Tschurtschenthaler Paul, Socher Karl, Lukesch Dieter: Die Berücksichtigung externer Effekte in der Fremdenverkehrswirtschaft. Jahrbuch für Fremdenverkehr 28/29 (1980/1981). 380 str.
17. Voelkl Kristin E., Gerber Susan B.: Using SPSS for Windows. Data Analysis and Graphics. New York: Springer-Verlag, 1999. 228 str.

VIRI

1. Application Procedure. [URL: http://www.blueflag.org/App_criteria.asp], 23.6.2003.
2. Bathing Water Quality. [URL: http://Europa.eu.int/water/water-bathing/index_en.html], 18.6.2003.
3. Bathing Water Quality Directive 76/160/EEC. [URL: <http://europa.eu.int/water/water-bathing/directiv.html>], 30.6.2003.
4. Blaue Flagge. [URL: <http://www.blaue-flagge.de>], 22.7.2003.
5. Bled skozi čas. [<http://www.bled.si/index2.sxp?menu=18lang=1>], 22.7.2003.
6. Blue Flag Beaches/Marinas. [URL: <http://www.blueflag.org/BlueFlagMap.asp>], 18.6.2003.
7. Blue Flag for Boats. [URL: http://www.blueflag.org/Boat_criteria.asp], 18.6.2003.
8. Društvo DOVES. [URL: <http://www.drustvo-doves.si>], 12.7.2003.
9. Guidance Notes to the European Blue Flag Beach Criteria. [URL: <http://www.blueflag.org/pdf/BeachGuidanceNotes2003.pdf>], 23.6.2003.
10. European Beach Criteria. [URL: <http://www.blueflag.org/Eucriteria.asp>], 18.6.2003.
11. History. [URL: http://www.blueflag.org/Other_his.asp], 18.6.2003.
12. Interna gradiva javnega podjetja Infrastruktura Bled d.o.o.
13. Interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.
14. Kommission schlägt modernisierte und vereinfachte Regeln für saubere Badegewässer in der gesamten EU vor. [URL: http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&doc=IP/02/1551|0|RAPID&lg=DE], 23.6.2003.
15. Koncesijska pogodba za izgradnjo novega in sanacijo starega kanalizacijskega omrežja, izgradnjo centralne čistilne naprave in lokalnih čistilnih naprav ter za opravljanje gospodarske javne službe zbiranja, odvajanja in čiščenja komunalnih, odpadnih in padavinjskih voda na območju Občine Bled. [URL: http://obcina.bled.si/strani/html/frm_obcinski_svet.htm], 10.9.2003.
16. Kopališča. [URL: <http://www.ntz-nta.si/default.asp?ID=142>], 18.6.2003.
17. Kovač Bogomir et al.: Strategija slovenskega turizma 2002-2006. Vlada republike Slovenije, Ministrstvo za gospodarstvo, Ljubljana (2002), 99 str. [URL: <http://gov.si/mg-rs.si/turizem>], 29.10.2003.
18. Main Partners. [URL: <http://www.blueflag.org/Links.asp>], 23.6.2003.
19. Odlok o prometnem režimu in obalnem redu na območju Občine Bled (Uradni list RS, št.113/2000).
20. Odlok o razglasitvi povirij, močvirij in rastišč redkih rastlin v Občini Bled (Uradni list RS, št. 90/1998).
21. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prostorsko ureditvenih pogojih za območje planske celote Bled (Uradni list RS, št. 42/2000).
22. Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS, 1994. 1.714 str.
23. Slovensko naj kopališče.[URL: http://www.aa-mm.si/Akcije/Kopalisca/Sezona_2003/Bled_Grajsko_kopalisce/Grajsko.htm], 23.6.2003.
24. Urban Waste Water Treatment. [URL: <http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-urbanwaste/directiv.html>], 30.6.2003.

PRILOGE

PRILOGA 1

ZAHTEVE KAKOVOSTI KOPALNE VODE

TABELA 1: Mikrobiološki parametri

Parameter	Ciljna vrednost	% odstopanja	Maksimalna dopustna vrednost	% odstopanja
Kolibakterije	500/100 ml	20 %	10.000/100 ml	5 %
Fekalne kolibakterije	500/100 ml	20 %	2.000/100 ml	5 %
Fekalni streptokoki	500/100 ml	10 %	/	/

Vir: Guidance Notes To the European Blue Flag Beach Criteria, 2003.

TABELA 2: Fizikalno-kemijski elementi

Parameter	Ciljna vrednost	% odstopanja	Maksimalna dopustna vrednost	% odstopanja
PH	6 do 9	5 %		
Barva	Nobenh nenavadnih sprememb	5 %		
Mineralna olja	Voda: ni vidnih madežev na vodi in vonja Obala: potrebna je kontrola in obstajati mora načrt v primeru onesnaženja (glej kriterij št. 3)	5 %		
Površinsko aktivne snovi	Ni trajnih oblik	5 %	< 0,3 mg/l	10 %
Fenoli	Ni specifičnega vonja	5 %		
Prozornost	Globina > 1 m	5 %	Globina > 2 m	10 %
Ostanki katrana, na vodi plavajoči trdi materiali kot npr. les, plastika, steklo, guma in drugo	Odsotnost trdih odpadkov tako v vodi kot tudi na obali	5 %	Odsotnost naštetega v vodi in na obali	10 %

Vir: Guidance Notes To the European Blue Flag Beach Criteria, 2003.

PRILOGA 2

VPRAŠALNIK V SLOVENSKEM JEZIKU

Spoštovani,

sem študentka Univerze v Ljubljani. Pred Vami je vprašalnik, katerega rezultati bodo del mojega diplomskega dela; poleg tega jih bom posredovala tudi podjetju Infrastruktura Bled d.o.o., ki upravlja z Grajskim kopališčem. Prosim Vas, da odgovorite na vprašanja in mi tako pomagate pri izvedbi raziskovalnega projekta. (Anketa je anonimna.)

Hvala! Tina Ulčar

1. **Ali menite, da v Sloveniji naravnemu okolju zadnja leta posvečamo dovolj pozornosti?**
 - a) preveč
 - b) ravno prav
 - c) premalo
2. **Koliko ste osebno seznanjeni s to tematiko (naravno okolje)?**
 - a) preveč
 - b) ravno prav
 - c) premalo
3. **Ali menite, da se bosta Vaš odnos in zanimanje za okolje v prihodnosti izboljšala?**
 - a) da
 - b) ne (*preskočite naslednje vprašanje*)
4. **Zakaj?**
 - a) želim prispevati k ohranjanju okolja
 - b) bio, eko, to je moderno
 - c) to je zdravo
 - d) vpliv informacij
 - e) svetovni trendi gredo v to smer
 - f) drugo: _____
5. **Od kod se okoljsko informirate?**

Obkrožite 3 najpomembnejše vire.

a) prijatelji	e) študij / šola
b) knjige	f) internet
c) časopisi, revije	g) televizija, radio
d) služba	h) prospekti, letaki
	i) drugo
6. **Ali menite, da ste ekološko osveščeni?**
 - a) da
 - b) ne vem
 - c) ne
7. **Kako ravnate z odpadki?**
 - a) vse mečem v isti zabojnik
 - b) sortiram
 - c) sortiram in recikliram
 - d) drugo
8. **Kaj je za Vas pomembno pri izbiri kraja, kjer boste preživel počitnice? rangirajte**
 - ___ cena
 - ___ naravne lepote
 - ___ čistoča
 - ___ urejenost (infrastruktura)
 - ___ kulturne znamenitosti
 - ___ mir
 - ___ drugo: _____
9. **Kaj je najbolj vplivalo na Vašo odločitev za kopanje v Grajskem kopališču? rangirajte**
 - ___ bližina
 - ___ navada
 - ___ urejenost (infrastruktura)
 - ___ varnost
 - ___ prisotnost drugih storitev
 - ___ čista voda
 - ___ čista plaža
 - ___ drugo: _____

10. Ocenite odnos zaposlenih v Grajskem kopališču do obiskovalcev z oceno od 1 (zelo slabo) do 5 (zelo dobro).
- 1 2 3 4 5
11. Ocenite urejenost Grajskega kopališča (infrastruktura) z oceno od 1 (zelo slabo) do 5 (zelo dobro).
- 1 2 3 4 5
12. Ocenite čistočo v Grajskem kopališču (dovolj košev, redno čiščenje,...) z oceno od 1 (zelo slabo) do 5 (zelo dobro).
- 1 2 3 4 5
13. Kaj pa čistoča sanitarij? Ocenite z oceno od 1 (zelo slabo) do 5 (zelo dobro).
- 1 2 3 4 5
14. Ali veste, kaj pomeni modra zastava z belim simbolom, ki je razobešena v kopališču?
- a) da
b) ne (*preskočite naslednji 2 vprašanji*)
15. Kje ste izvedeli za pomen t.i. Modre zastave?
- a) v Grajskem kopališču
b) na internetu
c) v prospektu / brošuri
d) drugo: _____
16. Modra zastava je znak za _____

_____.
17. Kaj menite o kakovosti vode v blejskem jezeru?
- a) čista
b) dokaj čista
c) v redu
d) zadovoljiva
e) umazana
18. Kako je po Vašem mnenju v Grajskem kopališču poskrbljeno za varnost?
- a) zelo dobro
b) v redu
c) slabo
19. Na Bledu ste:
- a) domačin/ka
b) gost/ja (1 dan)
c) gost/ja (na dopustu – več kot 1 dan)
20. Kolikokrat ste letos že obiskali Grajsko kopališče?
- a) tu sem prvič
b) občasno (nimam letne karte)
c) redno (imam letno karto)
21. Ali ste bili v Grajskem kopališču že v preteklih letih?
- a) da
b) ne
22. Koliko ste stari?
- a) pod 15
b) 15 - 25
c) 26 - 40
d) 41 - 60
e) nad 60
23. Spol:
- a) ženski
b) moški
24. Status:
- a) učenec/ka
b) študent/ka
c) zaposlen/a
d) brezposeln/a
e) upokojenec/ka
f) drugo
25. Vaše želje, predlogi in pripombe:
- _____

PRILOGA 3

STAROSTNA STRUKTURA ANKETIRANCEV LETA 2000 IN 2003

TABELA 1: Starostna struktura anketirancev leta 2000 in 2003 (v %)

STAROST	pod 15	15-25	26-40	41-60	nad 60	SKUPAJ
2000	7,64%	11,11%	30,56%	38,89%	11,81%	100,00%
2003	5,43%	15,84%	36,65%	29,41%	12,67%	100,00%

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

PRILOGA 4

POSVEČANJE POZORNOSTI NARAVNEMU OKOLJU V SLOVENIJI

TABELA 1: Mnenje o posvečanju pozornosti naravnemu okolju v Sloveniji glede na izvor anketiranca

Crosstab

			IZVOR ANKETIRANCA		Total
			SLOVENEK	TUJEC	
POZORNOST SLO	DA	Count	32	36	68
		Expected Count	51,2	16,8	68,0
	NE	Count	123	15	138
		Expected Count	103,8	34,2	138,0
Total		Count	155	51	206
		Expected Count	155,0	51,0	206,0

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Mnenje o posvečanju pozornosti naravnemu okolju v Sloveniji glede na izvor anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	43,284 ^b	1	,000		
Continuity Correction ^a	41,055	1	,000		
Likelihood Ratio	41,661	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
N of Valid Cases	206				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 16,83.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 3: Mnenje o posvečanju pozornosti naravnemu okolju v Sloveniji glede na spol anketiranca

Crosstab

			VPRAŠANJE 23: SPOL		Total
			ŽENSKI	MOŠKI	
POZORNOST SLO	DA	Count	39	29	68
		Expected Count	37,3	30,7	68,0
	NE	Count	74	64	138
		Expected Count	75,7	62,3	138,0
Total		Count	113	93	206
		Expected Count	113,0	93,0	206,0

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 4: Mnenje o posvečanju pozornosti naravnemu okolju v Sloveniji glede na spol anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,256 ^b	1	,613		
Continuity Correction ^a	,127	1	,721		
Likelihood Ratio	,256	1	,613		
Fisher's Exact Test				,657	,361
Linear-by-Linear Association	,255	1	,614		
N of Valid Cases	206				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 30,70.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 5: Mnenje o posvečanju pozornosti naravnemu okolju v Sloveniji glede na starost anketiranca

Crosstab

			VPRAŠANJE 22: STAROST			Total
			POD 26 LET	26 - 60	NAD 60	
POZORNOST SLO	DA	Count	14	43	11	68
		Expected Count	14,9	43,9	9,2	68,0
	NE	Count	31	90	17	138
		Expected Count	30,1	89,1	18,8	138,0
Total	Count	45	133	28	206	
	Expected Count	45,0	133,0	28,0	206,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 6: Mnenje o posvečanju pozornosti naravnemu okolju v Sloveniji glede na starost anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,600 ^a	2	,741
Likelihood Ratio	,587	2	,746
Linear-by-Linear Association	,429	1	,513
N of Valid Cases	206		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,24.

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 5

SEZNANJENOST ANKETIRANCEV S PROBLEMATIKO OKOLJA

TABELA 1: Mnenje o lastni seznanjenosti s problematiko naravnega okolja glede na izvor anketiranca

Crosstab

			IZVOR ANKETIRANCA		Total
			SLOVENEK	TUJEC	
SEZNANJENOST ANKETIRANCEV	DA	Count	109	50	159
		Expected Count	112,2	46,8	159,0
	NE	Count	47	15	62
		Expected Count	43,8	18,2	62,0
Total	Count	156	65	221	
	Expected Count	156,0	65,0	221,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Mnenje o lastni seznanjenosti s problematiko naravnega okolja glede na izvor anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,130 ^b	1	,288		
Continuity Correction ^a	,808	1	,369		
Likelihood Ratio	1,158	1	,282		
Fisher's Exact Test				,327	,185
N of Valid Cases	221				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 18,24.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 3: Mnenje o lastni seznanjenosti s problematiko naravnega okolja glede na spol anketiranca

Crosstab

			VPRAŠANJE 23: SPOL		Total
			ŽENSKI	MOŠKI	
SEZNANJENOST ANKETIRANCEV	DA	Count	88	71	159
		Expected Count	88,5	70,5	159,0
	NE	Count	35	27	62
		Expected Count	34,5	27,5	62,0
Total	Count	123	98	221	
	Expected Count	123,0	98,0	221,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 4: Mnenje o lastni seznanjenosti s problematiko naravnega okolja glede na spol anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,022 ^b	1	,882		
Continuity Correction ^a	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,022	1	,882		
Fisher's Exact Test				1,000	,502
Linear-by-Linear Association	,022	1	,882		
N of Valid Cases	221				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 27,49.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 5: Mnenje lastni seznanjenosti s problematiko naravnega okolja glede na starost anketiranca

Crosstab

			VPRAŠANJE 22: STAROST			Total
			POD 26 LET	26 - 60	NAD 60	
SEZNAVJENOST ANKETIRANCEV	DA	Count	30	107	22	159
		Expected Count	33,8	105,0	20,1	159,0
	NE	Count	17	39	6	62
		Expected Count	13,2	41,0	7,9	62,0
Total	Count	47	146	28	221	
	Expected Count	47,0	146,0	28,0	221,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 6: Mnenje lastni seznanjenosti s problematiko naravnega okolja glede na starost anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,273 ^a	2	,321
Likelihood Ratio	2,233	2	,328
Linear-by-Linear Association	2,161	1	,142
N of Valid Cases	221		

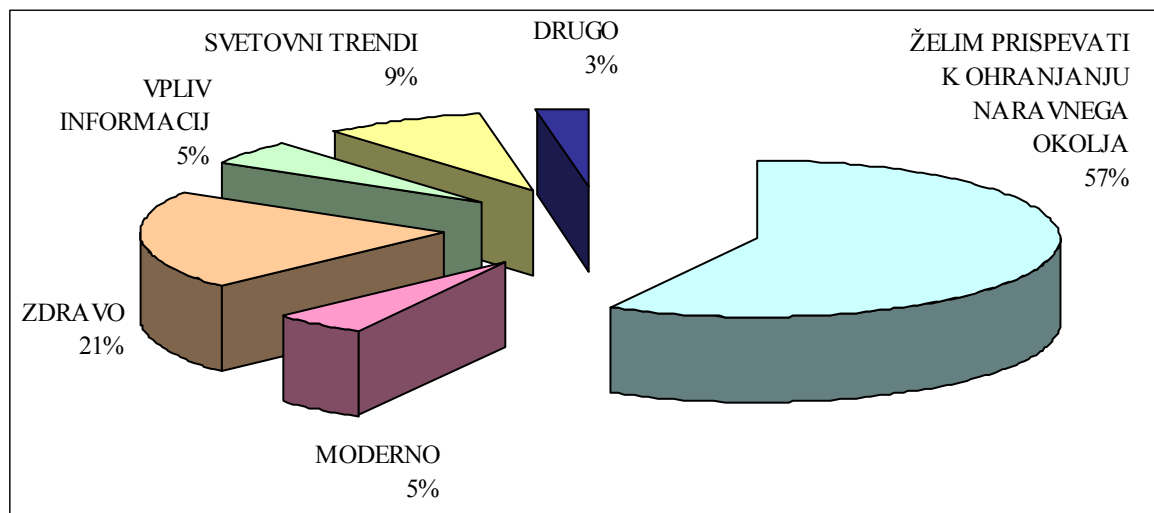
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,86.

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 6

RAZLOGI ZA IZBOLJŠANJE ODNOSA IN POVEČANJE ZANIMANJA ZA NARAVNO OKOLJE

TABELA 1: Razlogi, zaradi katerih anketiranci želijo izboljšati svoj odnos in zanimanje do naravnega okolja (v %)

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 7

EKOLOŠKO ZAVEDANJE

TABELA 1: Osveščenost anketirancev glede na izvor

Crosstab

			IZVOR ANKETIRANCA		Total
			SLOVENEK	TUJEC	
OSVEŠČENOST	OSVEŠČENI	Count	119	55	174
		Expected Count	122,8	51,2	174,0
	OSTALI	Count	37	10	47
		Expected Count	33,2	13,8	47,0
Total		Count	156	65	221
		Expected Count	156,0	65,0	221,0

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Osveščenost anketirancev glede na izvor, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,903 ^b	1	,168		
Continuity Correction ^a	1,438	1	,230		
Likelihood Ratio	1,995	1	,158		
Fisher's Exact Test				,208	,114
N of Valid Cases	221				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,82.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 3: Osveščenost anketirancev glede na spol

Crosstab

			VPRAŠANJE 23: SPOL		Total
			ŽENSKI	MOŠKI	
OSVEŠČENOST	OSVEŠČENI	Count	103	71	174
		Expected Count	96,8	77,2	174,0
	OSTALI	Count	20	27	47
		Expected Count	26,2	20,8	47,0
Total		Count	123	98	221
		Expected Count	123,0	98,0	221,0

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 4: Osveščenost anketirancev glede na spol, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,153 ^b	1	,042		
Continuity Correction ^a	3,506	1	,061		
Likelihood Ratio	4,131	1	,042		
Fisher's Exact Test				,048	,031
Linear-by-Linear Association	4,134	1	,042		
N of Valid Cases	221				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20,84.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 5: Osveščenost anketirancev glede na starost

Crosstab

			VPRAŠANJE 22: STAROST			Total
			POD 26 LET	26 - 60	NAD 60	
OSVEŠČENOST	OSVEŠČENI	Count	27	119	28	174
		Expected Count	37,0	115,0	22,0	174,0
	OSTALI	Count	20	27	0	47
		Expected Count	10,0	31,0	6,0	47,0
Total	Count	47	146	28	221	
	Expected Count	47,0	146,0	28,0	221,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 6: Osveščenost anketirancev glede na starost, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,953 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	24,807	2	,000
Linear-by-Linear Association	20,639	1	,000
N of Valid Cases	221		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,95.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 7: Korelacija med ekološko osveščenostjo obiskovalcev in njihovo starostjo

Correlations

		VPRAŠANJE 6: MNENJE O LASTNI OSVEŠČEN OSTI	VPRAŠANJE 22: STAROST
VPRAŠANJE 6: MNENJE O LASTNI OSVEŠČENOSTI	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1,000 , 221	-,306** ,000 221
VPRAŠANJE 22: STAROST	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,306** ,000 221	1,000 , 221

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 8

EKOLOŠKO RAVNANJE

TABELA 1: Ravnanje z odpadki glede na izvor anketiranca

Crosstab

			IZVOR ANKETIRANCA		Total
			SLOVENEK	TUJEC	
RAVNANJE Z ODPADKI	VSE MECEM V	Count	49	6	55
	ISTI ZABOJNIK	Expected Count	38,7	16,3	55,0
		SORTIRAM	Count	85	19
	SORTIRAM IN RECIKLIRAM	Expected Count	73,1	30,9	104,0
		Count	20	40	60
	Expected Count	42,2	17,8	60,0	
Total	Count	154	65	219	
	Expected Count	154,0	65,0	219,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Ravnanje z odpadki glede na izvor anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	55,101 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	53,179	2	,000
N of Valid Cases	219		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 16,32.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 3: Ravnanje z odpadki glede na starost anketiranca

Crosstab

			VPRAŠANJE 22: STAROST			Total
			POD 26 LET	26 - 60	NAD 60	
RAVNANJE Z ODPADKI	VSE MECEM V	Count	17	36	2	55
	ISTI ZABOJNIK	Expected Count	11,3	36,7	7,0	55,0
		SORTIRAM	Count	18	67	19
	SORTIRAM IN RECIKLIRAM	Expected Count	21,4	69,3	13,3	104,0
		Count	10	43	7	60
	Expected Count	12,3	40,0	7,7	60,0	
Total	Count	45	146	28	219	
	Expected Count	45,0	146,0	28,0	219,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 4: Ravnanje z odpadki glede na starost anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,266 ^a	4	,036
Likelihood Ratio	11,080	4	,026
Linear-by-Linear Association	4,063	1	,044
N of Valid Cases	219		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,03.

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 5: Ravnanje z odpadki glede na spol anketiranca

Crosstab

			VPRAŠANJE 23: SPOL		Total
			ŽENSKI	MOŠKI	
RAVNANJE Z ODPADKI	VSE MECEM V	Count	26	29	55
		Expected Count	30,9	24,1	55,0
	SORTIRAM	Count	57	47	104
		Expected Count	58,4	45,6	104,0
	SORTIRAM IN RECIKLIRAM	Count	40	20	60
		Expected Count	33,7	26,3	60,0
	Total	Count	123	96	219
		Expected Count	123,0	96,0	219,0

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 6: Ravnanje z odpadki glede na spol anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,532 ^a	2	,104
Likelihood Ratio	4,585	2	,101
Linear-by-Linear Association	4,408	1	,036
N of Valid Cases	219		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 24,11.

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 9

PRIMERJAVA OCEN IZBRANIH KRITERIJEV MED SLOVENSKIMI IN TUJIMI ANKETIRANCI

TABELA 1: Primerjava ocene čistoče sanitarij v Grajskem kopališču glede na izvor anketirancev

		Group Statistics			
IZVOR ANKETIRANCA		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VPRAŠANJE 13: ČISTOČA SANITARIJ V GRAJSKEM KOPALIŠČU	SLOVENEK	156	4,4615	,6852	5,5E-02
	TUJEC	65	4,1077	,9862	,1223

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Primerjava ocene čistoče sanitarij v Grajskem kopališču glede na izvor anketirancev, t test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VPRAŠANJE 13: ČISTOČA SANITARIJ V GRAJSKEM KOPALIŠČU	Equal variances assumed	10,244	,002	3,053	219	,003	,3538	,1159	,1254	,582
	Equal variances not assumed			2,639	90,816	,010	,3538	,1341	9,E-02	,620

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 3: Primerjava ocene odnosa zaposlenih v Grajskem kopališču glede na izvor anketirancev

Group Statistics

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
IZVOR ANKETIRANCA					
VPRAŠANJE 10: ODNOS ZAPOSLENIH	SLOVENEK	156	4,0577	,7890	6,317E-02
	TUJEC	65	3,8462	,9720	,1206

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 4: Primerjava ocene odnosa zaposlenih v Grajskem kopališču glede na izvor anketirancev, t test

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VPRAŠANJE 10: ODNOS ZAPOSLENIH	Equal variances assumed	5,001	,026	1,693	219	,092	,2115	,1250	-3,48E-02	,4578
	Equal variances not assumed			1,554	100,826	,123	,2115	,1361	-5,85E-02	,4815

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 5: Primerjava ocene urejenosti Grajskega kopališča glede na izvor anketirancev

Group Statistics

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
IZVOR ANKETIRANCA					
VPRASANJE 11: UREJENOST GRAJSKEGA KOPALIŠČA	SLOVENEK	156	4,1154	,7784	6,23E-02
	TUJEC	65	4,0615	,8817	,1094

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 6: Primerjava ocene urejenosti Grajskega kopališča glede na izvor anketirancev, t test

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VPRASANJE 11: UREJENOST GRAJSKEGA KOPALIŠČA	Equal variances assumed	1,767	,185	,450	219	,653	5,4E-02	,120	-,1818	,2895
	Equal variances not assumed			,428	107,634	,670	5,4E-02	,126	-,1957	,3034

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 7: Primerjava ocene čistoče Grajskega kopališča glede na izvor anketirancev

Group Statistics

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
IZVOR ANKETIRANCA					
VPRAŠANJE 12: ČISTOČA GRAJSKEGA KOPALIŠČA	SLOVENEK	156	4,2821	,7687	6,2E-02
	TUJEC	65	4,0923	,8427	,1045

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 8: Primerjava ocene čistoče Grajskega kopališča glede na izvor anketirancev, t test

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
VPRAŠANJE 12: ČISTOČA GRAJSKEGA KOPALIŠČA	Equal variances assumed	,011	,916	1,625	219	,106	,1897	,1168	-4,E-02	,4199
	Equal variances not assumed			1,564	110,586	,121	,1897	,1213	-5,E-02	,4301

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 10

KAKOVOST VODE V BLEJSKEM JEZERU

TABELA 1: Mnenje o kakovosti vode v Blejskem jezeru

		Group Statistics			
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
IZVOR ANKETIRANCA					
KAKOVOST VODE	SLOVENEK	156	3,67	1,04	8,29E-02
	TUJEC	65	4,46	,75	9,32E-02

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Mnenje o kakovosti vode v Blejskem jezeru , t test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
KAKOVOST VODE	Equal variances assumed	6,628	,011	-5,554	219	,000	-,79	,14	-1,07	-,51
	Equal variances not assumed			-6,319	163,192	,000	-,79	,12	-1,03	-,54

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 3: Mnenje o kakovosti vode v Blejskem jezeru

Crosstabulation

			IZVOR ANKETIRANCA		Total
			SLOVENEK	TUJEC	
KAKOVOST VODE	ČISTA	Count	103	61	164
		Expected Count	115,8	48,2	164,0
	V REDU	Count	30	1	31
		Expected Count	21,9	9,1	31,0
	UMAZANA	Count	23	3	26
		Expected Count	18,4	7,6	26,0
Total	Count	156	65	221	
	Expected Count	156,0	65,0	221,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 4: Mnenje o kakovosti vode v Blejskem jezeru, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,025 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	23,855	2	,000
N of Valid Cases	221		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,65.

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 11

VARNOST V GRAJSKEM KOPALIŠČU

TABELA 1: Mnenje o varnosti v Grajskem kopališču glede na izvor anketiranca

VARNOST * IZVOR ANKETIRANCA Crosstabulation

			IZVOR ANKETIRANCA		Total
			SLOVENEK	TUJEC	
VARNOST	ZELO DOBRO	Count	52	32	84
		Expected Count	59,3	24,7	84,0
		% within IZVOR ANKETIRANCA	33,3%	49,2%	38,0%
	OSTALI	Count	104	33	137
		Expected Count	96,7	40,3	137,0
		% within IZVOR ANKETIRANCA	66,7%	50,8%	62,0%
Total	Count	156	65	221	
	Expected Count	156,0	65,0	221,0	
	% within IZVOR ANKETIRANCA	100,0%	100,0%	100,0%	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Mnenje o varnosti v Grajskem kopališču glede na izvor anketiranca, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,921 ^b	1	,027		
Continuity Correction ^a	4,270	1	,039		
Likelihood Ratio	4,850	1	,028		
Fisher's Exact Test				,033	,020
N of Valid Cases	221				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 24,71.

Vir: Raziskava, 2003.

PRILOGA 12

PRIMERJAVA POVPREČNIH OCEN IZBRANIH KRITERIJEV MED LETOMA 2003 IN 2000

TABELA 1: Primerjava povprečne ocene urejenosti Grajskega kopališča med letoma 2000 in 2003

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VPRASANJE 11: UREJENOST GRAJSKEGA KOPALIŠČA	221	4,0995	,8085	5,439E-02

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

TABELA 2: Primerjava povprečne ocene urejenosti Grajskega kopališča med letoma 2000 in 2003, t test

One-Sample Test

	Test Value = 3.94					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
VPRASANJE 11: UREJENOST GRAJSKEGA KOPALIŠČA	2,934	220	,004	,1595	,0524	,2667

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

TABELA 3: Primerjava povprečne ocene čistoče Grajskega kopališča med letoma 2000 in 2003

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VPRASANJE 12: ČISTOČA GRAJSKEGA KOPALIŠČA	221	4,2262	,7940	5,341E-02

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

TABELA 4: Primerjava povprečne ocene čistoče Grajskega kopališča med letoma 2000 in 2003, t test

One-Sample Test

	Test Value = 4.060					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
VPRAŠANJE 12: ČISTOČA GRAJSKEGA KOPALIŠČA	3,113	220	,002	,1662	6,1E-02	,2715

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

TABELA 5: Primerjava povprečne ocene čistoče sanitarij v Grajskem kopališču med letoma 2000 in 2003

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VPRAŠANJE 13: ČISTOČA SANITARIJ V GRAJSKEM KOPALIŠČU	221	4,3575	,7999	5,381E-02

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

TABELA 6: Primerjava povprečne ocene čistoče sanitarij v Grajskem kopališču med letoma 2000 in 2003, t test

One-Sample Test

	Test Value = 4.220					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
VPRAŠANJE 13: ČISTOČA SANITARIJ V GRAJSKEM KOPALIŠČU	2,555	220	,011	,1375	3,E-02	,2435

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

TABELA 7: Primerjava povprečne ocene odnosa zaposlenih v Grajskem kopališču med letoma 2000 in 2003

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
VPRAŠANJE 10: ODNOS ZAPOSLENIH	221	3,9955	,8501	5,719E-02

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

TABELA 8: Primerjava povprečne ocene odnosa zaposlenih v Grajskem kopališču med letoma 2000 in 2003, t test

One-Sample Test

	Test Value = 4.470					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
VPRAŠANJE 10: ODNOS ZAPOSLENIH	-8,298	220	,000	-,4745	-,5872	-,3618

Vir: Raziskava, 2003 in interna gradiva javnega zavoda Turizem Bled.

PRILOGA 13

PREPOZNAVNOST MODRE ZASTAVE

TABELA 1: Prepoznavnost Modre zastave glede na izvor anketiranja

Crosstabulation

			IZVOR ANKETIRANCA		Total
			SLOVENEK	TUJEC	
POMEN MODRE ZASTAVE	POZNA POMEN	Count	113	17	130
		Expected Count	91,8	38,2	130,0
	NE POZNA POMENA	Count	43	48	91
		Expected Count	64,2	26,8	91,0
Total	Count	156	65	221	
	Expected Count	156,0	65,0	221,0	

Vir: Raziskava, 2003.

TABELA 2: Prepoznavnost Modre zastave glede na izvor anketiranja, χ^2 test

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	40,576 ^b	1	,000		
Continuity Correction ^a	38,688	1	,000		
Likelihood Ratio	41,045	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
N of Valid Cases	221				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 26,76.

Vir: Raziskava, 2003.